

Brussel, 2 juli 2026
(OR. en)

11471/26

CULT 92
AUDIO 92
SOC 477
SUSTDEV 57
SAN 568
EDUC 322

BEGELEIDENDE NOTA

van:	de secretaris-generaal van de Europese Commissie, ondertekend door mevrouw Martine DEPREZ, directeur
ingekomen:	2 juli 2026
aan:	mevrouw Thérèse BLANCHET, secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie
nr. Comdoc.:	COM(2026) 337 final
Betreft:	VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S over het EU-werkplan voor cultuur 2023-2026

De delegaties vinden hierbij document COM(2026) 337 final.

Bijlage: COM(2026) 337 final

EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 2.7.2026
COM(2026) 337 final

**VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD,
HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN
DE REGIO'S**

over het EU-werkplan voor cultuur 2023-2026

Inhoud

1.	INLEIDING	2
2.	ACHTERGROND	2
3.	WERKPLAN – BELANGRIJKSTE RESULTATEN VAN DE ENQUÊTE.....	4
3.1.	Algemene feedback over het werkplan.....	4
3.2.	Opmerkingen over de werkmethoden	4
4.	OVERZICHT VAN DE UITGEVOERDE WERKZAAMHEDEN	5
4.1.	Prioriteit a) Kunstenaars en culturele professionals: de culturele en creatieve sectoren versterken	5
4.2.	Prioriteit b) Cultuur voor de mensen: de culturele participatie en de rol van cultuur in de samenleving vergroten	11
4.3.	Prioriteit c) Cultuur voor de planeet: de kracht van cultuur ontketen	15
4.4.	Prioriteit d) Cultuur voor cocreative partnerschappen: versterking van de culturele dimensie van de externe betrekkingen van de EU	18
5.	VOORUITBLIK: HET VOLGENDE WERKPLAN VOOR CULTUUR	20
	BIJLAGE.....	24

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE OVER HET EU-WERKPLAN VOOR CULTUUR 2023-2026

1. INLEIDING

De resolutie van de Raad over het EU-werkplan voor cultuur 2023-2026¹ bevat beleidsprioriteiten die door middel van samenwerking tussen de lidstaten, de Commissie en de voorzitterschappen van de Raad worden uitgevoerd. In de resolutie wordt de Commissie verzocht uiterlijk in juni 2026 een eindverslag over de uitvoering vast te stellen en dit op basis van de schriftelijke bijdragen die de lidstaten vrijwillig hebben overgelegd.

In dit verslag wordt de vooruitgang beoordeeld die sinds januari 2023 is geboekt, worden de belangrijkste verwezenlijkingen belicht en worden toekomstige prioriteiten voor de periode na 2026 vastgesteld als input voor de besprekingen in de Raad over het volgende werkplan. Hoewel dit verslag alomvattend is, komen hierin geen EU-initiatieven op het gebied van cultuurbeleid aan bod die geen verband houden met de thema's van het werkplan.

Ter voorbereiding van het verslag heeft de Commissie een gerichte enquête onder de lidstaten gehouden (3 februari tot en met 19 maart 2026). Dit omvatte het verzamelen van gegevens over de uitvoering van het werkplan en de bijdrage ervan aan de nationale beleidsvorming, de geschiktheid van de werkmethoden en de prioriteiten ervan voor de volgende cyclus². De bevindingen van de enquête zijn opgenomen in bijlage 1. De beoordeling bouwt ook voort op de inspanningen van de Commissie, de uitwisselingen met andere EU-instellingen en op de dialoog met de culturele en creatieve sectoren.

2. ACHTERGROND

Het afgelopen decennium werden de beleidsmaatregelen van de EU op het gebied van cultuur gestuurd door de Europese agenda voor cultuur van de Commissie³, het Europees actiekader voor cultureel erfgoed⁴, de gezamenlijke mededeling “Naar een EU-strategie voor internationale culturele betrekkingen”⁵, en de meerjarige werkplannen voor cultuur van de Raad.

Het EU-werkplan voor cultuur 2023-2026 is opgesteld naar aanleiding van vier belangrijke ontwikkelingen die een aanzienlijke impact hebben gehad op het Europese culturele landschap.

- *De COVID-19-pandemie* Deze pandemie heeft structurele kwetsbaarheden in de culturele en creatieve sectoren aan het licht gebracht, waaronder met name de onzekere arbeidsvoorwaarden van kunstenaars, ontoereikende sociale bescherming en de digitale kloof in culturele participatie.
- *De illegale grootschalige invasie van Oekraïne door Rusland.* Deze ontwikkeling heeft het Oekraïense erfgoed, de kunstenaars en culturele professionals rechtstreeks bedreigd. Ook is cultuur hierbij als wapen gebruikt, hetgeen de fundamentele waarden van de EU heeft ondermijnd. Voorts is hierbij duidelijk gebleken dat cultuur een cruciale rol speelt bij de maatschappelijke veerkracht en de wederopbouw na conflicten. Deze gebeurtenis heeft niet alleen benadrukt hoe belangrijk de bestrijding van de illegale handel in cultuurgooierden is, maar ook meer in het algemeen dat culturele samenwerking een belangrijke dimensie is van de solidariteit in de EU.

¹ [Resolutie van de Raad over het EU-werkplan voor cultuur 2023-2026](#).

² De voorlopige bevindingen van de enquête werden op 27 maart 2026 gepresenteerd aan het Comité culturele zaken in Brussel.

³ Mededeling van de Commissie over een [Europese agenda voor cultuur in het licht van de mondialisering](#) en over een [nieuwe Europese agenda voor cultuur](#).

⁴ [Europees actiekader voor cultureel erfgoed](#).

⁵ [Gezamenlijke mededeling – Naar een EU-strategie voor internationale culturele betrekkingen](#).

- *De snelle digitale transformatie, versneld door generatieve AI.* Naast kansen voor de culturele en creatieve sectoren heeft deze ontwikkeling ook uitdagingen gecreëerd op het gebied van vergoedingen voor makers en voor de bescherming van intellectuele eigendom. Ook heeft deze ontwikkeling gevolgen voor de culturele diversiteit en voor de online vindbaarheid van Europese content.
- *De escalerende klimaatcrisis en energiecrisis.* Deze crises hebben aan het licht gebracht dat de culturele en creatieve sectoren kwetsbaar zijn voor milieubedreigingen en hebben deze sectoren gepositioneerd als belangrijke strategische actoren voor de verwezenlijking van duurzaamheidsdoelstellingen. Tegelijkertijd heeft de energiecrisis de urgentie onderstreept van de overgang naar duurzame praktijken op alle gebieden, met inbegrip van cultuur.

Bij al deze uitdagingen hebben de culturele en creatieve sectoren te kampen met aanzienlijke financiële druk. Deze veelzijdige problemen hebben ongekende eisen gesteld aan middelen, waardoor de sectoren gedwongen zijn operationele modellen aan te passen en innovatieve oplossingen te vinden om veerkracht op te bouwen.

Het programma Creatief Europa dat met zijn jaarlijkse werkprogramma's sinds 2024 belangrijke initiatieven ondersteunt, is ingezet als aanvulling op het EU-werkplan voor cultuur. De prioriteiten van de werkplannen zijn opgenomen in de belangrijkste oproepen tot het indienen van voorstellen: jaarlijkse oproep tot culturele samenwerking; oproepen voor Europese netwerken van culturele en creatieve organisaties en platforms voor opkomende kunstenaars — deze hebben geleid tot de selectie van 39 netwerken en 19 platforms die werkpakketten en activiteiten uitvoeren die rechtstreeks bijdragen tot de prioriteiten van het werkplan.

Op institutioneel niveau van de EU werd de periode sinds 2024 gekenmerkt door de start van nieuwe mandaten voor het Europees Parlement en de Europese Commissie. De politieke beleidslijnen van de Commissie⁶ en de nieuwe strategische agenda van de Europese Raad⁷ bepalen de overkoepelende richting voor het optreden van de EU. Dit tegen de achtergrond van toegenomen mondiale geopolitieke spanningen, toenemende bedreigingen voor democratische waarden, steeds volatielere markten — met gevolgen voor de Europese economie — en de snelle opkomst van artificiële intelligentie. In deze strategische kaders wordt sterk de nadruk gelegd op democratie, veerkracht, welvaart, concurrentievermogen, veiligheid en de rol van de EU in de wereld.

Naar aanleiding van het verzoek van de Raad en de oproepen van het Europees Parlement en belanghebbenden heeft de Commissie in het eerste jaar van haar nieuwe mandaat een nieuw strategisch EU-kader voor cultuur gepresenteerd — het **cultuurkompas voor Europa**⁸ (november 2025). Het cultuurkompas verwoordt een visie die cultuur centraal stelt in de beleidsvorming van de EU en het cultuurbeleid afstemt op de bredere politieke prioriteiten van de EU. Het Kompas stelt de culturele en creatieve sectoren van Europa in staat zich verder te ontwikkelen, zowel binnen Europa als wereldwijd. Daartoe richt het zich op een aantal kerngebieden, waaronder artistieke vrijheid, toegang tot cultuur, arbeidsomstandigheden in de culturele en creatieve sectoren, veerkracht, concurrentievermogen, aanpassing aan AI en internationale culturele betrekkingen.

Het cultuurkompas sluit aan bij en wordt verder versterkt door het voorstel van de Commissie voor een nieuw meerjarig financieel kader, met name het voorgestelde AgoraEU-programma, naast andere instrumenten, zoals het Europees Fonds voor concurrentievermogen, waaruit het voornemen blijkt om de EU-investeringen in cultuur te verhogen.

Wat regelgeving betreft, heeft de sinds 2022 vastgestelde baanbrekende digitale wetgeving brede gevolgen gehad voor alle sectoren, waaronder cultuur, en met name de digitaledienstenverordening, de digitale marktenverordening en de AI-verordening. Op verschillende niveaus en binnen hun toepassingsgebied dragen zij bij tot de totstandbrenging van een veiligere, transparantere en eerlijkere digitale omgeving. Ook komt deze wetgeving ten goede aan de culturele en creatieve sectoren en de rechten van makers.

⁶ [Politieke beleidslijnen 2024-2029 | Europese Commissie.](#)

⁷ [Strategische Agenda 2024-2029.](#)

⁸ [Culture Compass for Europe - Culture and Creativity.](#)

Op multilateraal niveau heeft cultuur een prominente plaats gekregen in fora zoals de G7⁹, de G20¹⁰ en Unesco¹¹, waar cultuur niet alleen wordt erkend als een belangrijke prioriteit op zich, maar ook als een transversale factor die democratie, cohesie, concurrentievermogen en de positie van Europa in de wereld versterkt.

3. WERKPLAN – BELANGRIJKSTE RESULTATEN VAN DE ENQUÊTE

Het EU-werkplan voor cultuur 2023-2026 blijft een belangrijk instrument voor beleidssamenwerking tussen de lidstaten op EU-niveau. Het bevat leidende beginselen, 4 overkoepelende prioriteiten¹² en 21 thematische acties. Verschillende acties zijn speciaal opgezet om de beleidscoherentie en -continuïteit met het vorige werkplan (2019-2022) te waarborgen. De volgende beoordeling is gebaseerd op de antwoorden van de lidstaten op de enquête die zowel schaalvragen als open vragen omvatte.

3.1. Algemene feedback over het werkplan

De lidstaten¹³ hebben het werkplan positief beoordeeld als een relevant en strategisch kader voor het sturen van de Europese culturele samenwerking. De grootste waardering ging uit naar de overkoepelende prioriteiten van het werkplan¹², waarbij een duidelijke meerderheid het er volledig mee eens was dat deze adequaat waren. Wat de 21 thema's betreft, waren de respondenten het er grotendeels over eens dat deze relevant waren, maar velen gaven aan dat ze verder uitgewerkt hadden kunnen worden.

De uitvoering van het werkplan voldeed grotendeels aan de verwachtingen van de lidstaten. Wat de beleidsimpact betreft, waren de respondenten het erover eens dat het werkplan een leidraad is voor de bestaande gebieden van de nationale culturele beleidsvorming en de beleidsagenda's heeft uitgebreid met nieuwe onderwerpen. Kwalitatieve reacties bevestigden dat outputs, zoals verslagen over de open coördinatiemethode (OCM) en peer-learningactiviteiten, empirisch onderbouwde beleidsvorming ondersteunden, de interministeriële samenwerking versterkten en nationale strategieën onderbouwden, bijvoorbeeld op gebieden als cultuur en gezondheid, duurzaamheid en de arbeidsomstandigheden van kunstenaars.

Het werkplan heeft ook bijgedragen tot een sterkere erkenning van cultuur op alle beleidsterreinen, waarbij een grote meerderheid van de respondenten het ermee eens was dat het de rol van cultuur in andere sectoren heeft versterkt. Over deze bijdrage waren de lidstaten het echter slechts deels eens op grond van het feit dat er nog steeds uitdagingen bestaan om een sterkere sectoroverschrijdende integratie te bereiken.

Ondanks deze positieve bevindingen werden er ook enkele beperkingen opgesomd. De lidstaten wezen op een ongelijke omzetting van de prioriteiten van de EU in concrete nationale resultaten. Als terugkerende knelpunten noemden zij de beperkte zichtbaarheid en opvolging van de acties, onvoldoende focus voor de uitvoering en de noodzaak van meer consistentie tussen de instrumenten. In verschillende reacties werd ook benadrukt dat het belangrijk is een gericht werkplan met duidelijke prioriteiten en tastbare toegevoegde waarde te handhaven.

3.2. Opmerkingen over de werkmethoden

De instrumenten van het werkplan werden algemeen beschouwd als geschikt om bij te dragen aan de beleidsvorming, waarbij de OCM-groepen bijzonder hoge beoordelingen kregen en opvielen als het meest doeltreffende samenwerkingsinstrument. In kwalitatieve feedback werd met name gewezen op

⁹ [2024 Italië](#).

¹⁰ [2023 India](#), [2024 Brazilië](#), [2025 Zuid-Afrika](#).

¹¹ [Unesco-Verklaring van Mondiacult 2022](#) en [Slotdocument van Mondiacult 2025](#).

¹² a) Kunstenaars en professionals in de culturele sector: de culturele en creatieve sectoren versterken, b) Cultuur voor de mensen: de culturele participatie en de rol van cultuur in de samenleving vergroten, c) Cultuur voor de planeet: de kracht van cultuur ontketen, d) Cultuur voor cocreatieve partnerschappen: de culturele dimensie van de externe betrekkingen van de EU versterken.

¹³ 26 lidstaten hebben de enquête ingevuld.

de duidelijk toegevoegde waarde van de OCM-groepen bij het faciliteren van peer-learning, de uitwisseling van kennis en het ontwikkelen van beleidsrelevante outputs, en bij het opbouwen van duurzame netwerken van deskundigen in alle lidstaten. OCM-groepen werden het meest doeltreffend geacht wanneer zij duidelijke mandaten, voldoende gerichte onderwerpen en outputs hadden die rechtstreeks verband hielden met uitvoering en beleid en financieringsinstrumenten. De door de respondenten vastgestelde uitdagingen omvatten echter te brede mandaten, zware werklast (met inbegrip van administratieve lasten) en moeilijkheden bij het waarborgen van sectoroverschrijdende participatie. Sommige respondenten constateerden ook inconsistenties in de organisatie, waaronder een ongelijk aantal vergaderingen en vertragingen bij het leveren van output.

Peer-learningactiviteiten¹⁴ werden zeer gewaardeerd voor het bieden van praktische, overdraagbare benaderingen en het ondersteunen van de uitvoering op nationaal niveau. Workshops werden bijna even goed gewaardeerd, waarbij de effectiviteit afhankelijk was van de focus en de follow-up ervan.

Andere instrumenten werden meer uiteenlopend beoordeeld. Denktankbijeenkomsten en inventarisatieseminars kregen minder steun, waarbij de laatste vaak werden beschreven als onevenredig belastend in verhouding tot hun toegevoegde waarde. De door de Commissie geleide bijeenkomsten van deskundigengroepen werden over het algemeen positief beoordeeld.

Wat de werkmethoden betreft, drongen de lidstaten consequent aan op verbeteringen in de follow-up en de uitvoering. Hierbij ging het om duidelijkere verbanden tussen discussies en concrete resultaten, een betere verspreiding van de resultaten en beknoptere en beter toegankelijke outputs. De lidstaten toonden zich ook groot voorstander van meer hybride participatievormen en van adequate middelen voor grotere betrokkenheid. Peer-learningactiviteiten werden specifiek belicht als een format dat uitgebreider kan worden gebruikt.

Hoewel de werkmethoden algemeen als relevant en nuttig worden beschouwd, zou de doeltreffendheid ervan in het algemeen verder kunnen worden versterkt door meer gerichte focus, betere coördinatie en een grotere nadruk op het vertalen van outputs in tastbare beleidsresultaten.

4. OVERZICHT VAN DE UITGEVOERDE WERKZAAMHEDEN

Dit hoofdstuk schetst de uitvoering van het werkplan voor elke prioriteit en voor de 21 thematische acties, waarbij de vooruitgang en de belangrijkste outputs worden beoordeeld. Het bevat ook voorbeelden van gerelateerde maatregelen die op het niveau van de lidstaten zijn genomen. Over het algemeen zijn de acties volgens plan uitgevoerd, terwijl enkele aanpassingen noodzakelijk werden vanwege het grote aantal geplande outputs en in het licht van de uitdagende geopolitieke en politieke context.

4.1. Prioriteit a) Kunstenaars en culturele professionals: de culturele en creatieve sectoren versterken

1) Status en arbeidsomstandigheden van kunstenaars en culturele en creatieve professionals

De arbeidsomstandigheden van kunstenaars blijven een vaste prioriteit op de EU-agenda, die aan bod komt in het EU-werkplan voor cultuur, ministeriële debatten, het initiatiefverslag van het Europees Parlement¹⁵ en in samenwerking tussen de Commissie en de lidstaten. Sinds eind 2025 wordt dit nog versterkt door het cultuurkompas voor Europa.

De Commissie heeft de werkgroep open coördinatiemethode (OCM) gefaciliteerd, bestaande uit deskundigen van alle 27 ministeries van Cultuur en Werkgelegenheid/Sociale Zaken van de EU-lidstaten. De groep onderzocht een reeks relevante onderwerpen — waaronder de status van

¹⁴ Met betrekking tot de volgende acties in het kader van het werkplan: “Cultuur en de bevordering van de democratie: op weg naar een cultureel burgerschap in Europa”; “Bescherming van erfgoed tegen natuurrampen en door de mens veroorzaakte rampen”; “Behoud van cultureel erfgoed en versterking van de lokale culturele en creatieve sectoren in Oekraïne”.

¹⁵ [2022/2047\(INI\)](#).

kunstenaars en sociale zekerheid, eerlijke praktijken, vaardigheden en een leven lang leren en artistieke vrijheid — en publiceerde zijn verslag en aanbevelingen in juli 2023¹⁶. Op basis van de bevindingen van de groep is het onderdeel “This Is How We Work” gelanceerd op het Creatives Unite-platform¹⁷, met feitelijke informatie en vergelijkende gegevens over de rechtskaders van de lidstaten, onder meer over sociale zekerheid en arbeidsverhoudingen.

Een belangrijke aanbeveling van de OCM-groep was “het opzetten van een EU-kader voor de arbeidsomstandigheden van kunstenaars en creatieve professionals”. In november 2023 nam het Europees Parlement een initiatiefresolutie van wetgevende aard aan waarin werd opgeroepen tot een dergelijk kader.

In mei 2024 organiseerde het Belgische voorzitterschap een seminar over de arbeidsomstandigheden van kunstenaars, terwijl de Commissie een technische workshop organiseerde met de OCM-groep. Ondertussen heeft de Europese Arbeidsautoriteit (ELA) een seminar over zwartwerk in de culturele sector gehouden en een verslag gepubliceerd¹⁸. Het Comité van hoge functionarissen van de arbeidsinspectie (SLIC) is een onderzoek gestart naar mogelijke kwesties in verband met de handhaving van de EU-wetgeving inzake gezondheid en veiligheid op het werk (verslag aangenomen in november 2025). In juni 2024 heeft het door de EU gefinancierde “MoveS”-netwerk (gericht op vrij verkeer en coördinatie van de sociale zekerheid) een webinar gehouden over “Uitdagingen op het gebied van arbeidsmobiliteit en sociale zekerheid voor kunstenaars”. In oktober 2024 heeft de Commissie een gezamenlijke vergadering van de sociale partners in de audiovisuele sector en de sector uitvoerende kunsten belegd om lacunes in de toepassing van de EU-regels met betrekking tot de arbeidssituatie van kunstenaars en culturele professionals in kaart te brengen. In november 2024 bespraken de directeuren-generaal voor arbeidsverhoudingen (ambtenaren arbeidsrecht van de lidstaten) de uitdagingen bij de uitvoering van het arbeidsrecht, waarbij de nadruk lag op de status van de kunstenaar en de uitwisseling van nationale praktijken.

In mei 2025 organiseerde de Commissie een seminar voor wederzijds leren over sociale bescherming voor kunstenaars en professionals uit de culturele sector, waarbij de socialezekerheidsdiensten en ministeries van Cultuur van de lidstaten werden samengebracht, en bracht zij vervolgens een verslag uit¹⁹. Diezelfde maand nam de Raad conclusies aan over het ondersteunen van jonge kunstenaars en culturele en creatieve professionals bij het begin van hun loopbaan²⁰, met bijzondere aandacht voor onzekere arbeidsomstandigheden, beperkte zakelijke vaardigheden en eerlijke beloning. In de conclusies wordt opgeroepen tot “het bevorderen van passende voorwaarden voor de sociale en professionele situatie van jonge kunstenaars en culturele en creatieve professionals”.

In december 2025 organiseerde de Commissie in reactie op de resolutie van het Europees Parlement een rondetafelconferentie op hoog niveau met belanghebbenden over de arbeidsomstandigheden van kunstenaars. Dit werd in juni 2026 in Brussel gevolgd door een conferentie over de arbeidsomstandigheden van kunstenaars, die in samenwerking met de Commissie werd georganiseerd via het Creative FLIP-project²¹.

Het cultuurkompas handhaaft het momentum voor deze prioriteit en in het kader hiervan is voorgesteld om in 2027 in samenwerking met de sociale partners en de culturele en creatieve sectoren een EU-handvest voor kunstenaars te ontwikkelen. Het handvest moet “grondbeginselen, richtsnoeren en toezeggingen voor eerlijke arbeidsomstandigheden in de sectoren uiteenzetten en de naleving en verantwoordingsplicht, met name door ontvangers van EU-financiering voor cultuur, verbeteren”. De Commissie is in 2026 met de voorbereidingen begonnen.

¹⁶ [The status and working conditions of artists and cultural and creative professionals – Bureau voor publicaties van de Europese Unie.](#)

¹⁷ <https://creativesunite.eu/work-condition/>.

¹⁸ [Creative sectors: ELA study reveals precarious working conditions and undeclared labour | Europese Arbeidsautoriteit.](#)

¹⁹ [Mutual learning on inclusive social protection for artists and creative workers – Europese Commissie.](#)

²⁰ [Ontwerpconclusies van de Raad over het ondersteunen van jonge kunstenaars en culturele en creatieve professionals bij het begin van hun carrière.](#)

²¹ [Finance, Learning, Innovation & Intellectual Property Rights for the CCSI.](#)

Volgens de enquête onder de lidstaten omvatten de nationale maatregelen ter verbetering van de arbeidsomstandigheden van kunstenaars juridische hervormingen (bv. ontwerpwetgeving, wijzigingen van rechtshandelingen en nieuwe regelingen voor sociale bescherming of economische ondersteuning) en administratieve instrumenten (bv. een register van kunstenaars of de status van creatieve personen voor zelfstandige kunstenaars en freelancers). Een in het oog springend voorbeeld is het Ierse “basisinkomen voor kunstenaars”, dat nu permanent is ingevoerd.

2) Artistieke vrijheid

In het werkplan wordt erkend dat artistieke vrijheid een fundamenteel onderdeel van cultureel werk is en een onmisbare schakel tussen cultuur en democratie vormt. Artistieke vrijheid staat nu voor nieuwe en steeds moeilijkere uitdagingen. De Raad erkende dat gezamenlijke inspanningen in de hele EU nodig zijn.

Onder het Zweedse voorzitterschap (eerste helft van 2023) werd vooruitgang geboekt op het gebied van deze prioriteiten via een conferentie op hoog niveau “Free to Create – European Union Conference on Artistic Freedom and Cultural and Creative Industries” (16-17 februari, Umeå, Zweden) en de conclusies van de Raad over bedreigde en ontheemde kunstenaars (goedgekeurd op 16 mei). Tijdens de conferentie van het voorzitterschap kwamen de EU-instellingen, het maatschappelijk middenveld en vertegenwoordigers van de artistieke sector bijeen om de vrijheid van schepping te bespreken. Belangrijke thema’s waren onder meer vrije meningsuiting, uitsluiting van de kunsten, ontheemde kunstenaars en bedreigde kunstenaars, en de voorwaarden die nodig zijn om de culturele en creatieve sectoren tot bloei te laten komen. In de conclusies van de Raad wordt de cruciale rol bevestigd die kunstenaars spelen in het leven, de ontwikkeling en de veerkracht van samenlevingen en individuen, en wordt benadrukt dat creativiteit moet worden beschermd tegen bedreigingen of schendingen die kunstenaars in gevaar brengen als gevolg van hun artistieke werk. Bovendien werden in de conclusies van de Raad praktische maatregelen voorgesteld, waaronder “toevluchtssteden”, noodverblijven en integratie in lokale gemeenschappen.

Artistieke vrijheid is de afgelopen jaren bovenaan de lijst van werkzaamheden van de Raad op het gebied van cultuur blijven staan:

- Onder het Spaanse voorzitterschap (2/2023) hebben de EU-ministers van Cultuur tijdens een informele bijeenkomst de Verklaring van Cáceres aangenomen²²;
- Onder het Belgische voorzitterschap (1/2024) was de voltooiing van de Europese verordening mediavrijheid²³, die weliswaar niet onder de bevoegdheid van de Raad Onderwijs, Jeugdzaken, Cultuur en Sport (EJCS) viel, een belangrijke verwezenlijking voor de vrijheid van meningsuiting;
- Onder het Hongaarse voorzitterschap (2/2024) heeft de Raad conclusies aangenomen over het verbeteren en bevorderen van de toegang tot cultuur²⁴, waaronder bepalingen die bijdragen tot de bescherming en bevordering van de artistieke vrijheid;
- Onder het Poolse voorzitterschap (1/2025) heeft de Raad conclusies aangenomen over het ondersteunen van jonge kunstenaars en culturele en creatieve professionals bij het begin van hun carrière;²⁰
- Onder het Deense voorzitterschap (2/2025) heeft de Raad conclusies aangenomen over de strategische rol van cultuur, cultureel erfgoed en audiovisuele werken bij het hooghouden van de Europese waarden en democratische veerkracht²⁵.

Het cultuurkompas voor Europa is gebaseerd op rechten en erkent dat artistieke vrijheid van fundamenteel belang is voor gezonde democratische samenlevingen en een veerkrachtig Europa dat zijn waarden beschermt. Een belangrijk vlaggenschipinitiatief in het kader van het kompas is de aankondiging van een nieuw periodiek verslag over de stand van zaken van de cultuur in de EU, met

²² [Cáceres Declaration](#).

²³ [Verordening \(EU\) 2024/1083](#).

²⁴ [Conclusies van de Raad over het verbeteren en bevorderen van de toegang tot cultuur](#).

²⁵ [Ontwerpconclusies van de Raad over de strategische rol van cultuur, cultureel erfgoed en audiovisuele werken bij het hooghouden van de Europese waarden en democratische veerkracht](#).

bijzondere aandacht voor de ervaringen van kunstenaars met betrekking tot artistieke vrijheid. In het kompas wordt ook opgeroepen tot het waarborgen van de artistieke vrijheid door middel van huidige en toekomstige EU-beleidsmaatregelen en programma's, waaronder het voorgestelde toekomstige AgoraEU in het kader van de volgende langetermijnbegroting van de EU. De lidstaten en de EU-instellingen worden aangemoedigd om ervoor te zorgen dat hun beleid, rechtskaders en administratieve werkwijzen vrije artistieke creatie, expressie en verspreiding ondersteunen. Het Europees schild voor de democratie²⁶, dat op dezelfde dag als het cultuurkompas is vastgesteld, heeft tot doel de democratie en de maatschappelijke veerkracht op de lange termijn te beschermen en te bevorderen.

Op nationaal niveau meldden de lidstaten volgens de enquête niet-wetgevingsinitiatieven als primaire respons, met inbegrip van conferenties, strategieën en waarborgen voor de vrijheid van schepping in openbare programmering of cultuurfinitiering, alsook gerichte programma's, zoals "Safe to Create" en steun voor bedreigde en ontheemde kunstenaars in steden.

3) De digitale transformatie in de culturele en creatieve sectoren bevorderen

De digitale transitie is en blijft een ander centraal thema in de samenwerking op het gebied van het cultuurbeleid van de EU. Onder het Belgische voorzitterschap werd tijdens een tweedaagse conferentie over de digitale transformatie van de culturele en creatieve sector bijzondere nadruk gelegd op datagestuurde publieksbinding. Een belangrijke uitkomst was het Manifest van Gent²⁷, dat leidde tot de oprichting van het Europees Beleidsforum voor datagestuurde publieksontwikkeling in de culturele en creatieve sector.

In mei 2025 heeft de Raad conclusies aangenomen²⁸ waarin wordt opgeroepen de culturele en creatieve sectoren mondigter te maken door middel van datagestuurde publieksontwikkeling, verbetering van vaardigheden, informatie-uitwisseling en een ondersteunend beleidskader.

Als follow-up heeft het forum in maart 2026 een beleidsdocument uitgebracht²⁹ voor de Commissie en de lidstaten met aanbevelingen om de datageletterdheid in de culturele en creatieve sectoren te versterken, gestandaardiseerde publieksmetingen te ontwikkelen en in te voeren en instrumenten in te zetten om datagestuurde publieksbinding te vergemakkelijken.

Het cultuurkompas versterkt deze prioriteit door maatregelen voor te stellen om de gegevensverzameling en -analyse te verbeteren (culturele datahub, verslag over de stand van zaken van de cultuur), digitale technologie en AI in de culturele en creatieve sectoren en industrieën te benutten en de gemeenschappelijke Europese dataruimte voor cultureel erfgoed verder te ontwikkelen. Verschillende besprekingen tussen de EU-ministers van Cultuur, zowel tijdens formele bijeenkomsten als tijdens informele bijeenkomsten die door de roulerende voorzitterschappen werden georganiseerd, waren gericht op digitale transformatie, met name AI. Dit omvat de informele bijeenkomst van de ministers van Cultuur in Nicosia op 1-2 juni, die zich richtte op onderwerpen als culturele rechten, creativiteit en AI.

In de enquête noemden de lidstaten financieringsinitiatieven in de eerste plaats als voorbeelden van maatregelen op nationaal niveau die tijdens de werkplanperiode werden uitgevoerd, met verschillende vermeldingen van de fondsen van het nationale herstel- en veerkrachtplan, die de digitale en de groene transitie van de culturele en creatieve sectoren ondersteunden. Een belangrijk gebied was de digitalisering van cultureel erfgoed³⁰.

4) De groene transitie van de culturele en creatieve sectoren stimuleren, met bijzondere aandacht voor de energiecrisis

²⁶ [JOIN\(2025\) 791 final.](#)

²⁷ [The Ghent Manifesto.](#)

²⁸ [Conclusies van de Raad over het versterken van de culturele en creatieve sector door middel van datagestuurde publieksontwikkeling.](#)

²⁹ [Naar datagedreven publieksontwikkeling in Europa | Departement Cultuur, Jeugd & Media.](#)

³⁰ [Recovery and Resilience Scoreboard – Thematic Analysis – Culture and Creative Industries.](#)

In de eerste zes maanden van 2023 heeft het Zweedse voorzitterschap in het Comité culturele zaken (CAC) een inventarisatie uitgevoerd om de gevolgen van de energiecrisis voor de culturele en creatieve sectoren te beoordelen. De bevindingen zijn samengevat in een nota van het voorzitterschap³¹. Dit volgde op de abrupte stijging van de energieprijzen, die aanzienlijke financiële gevolgen had en nog steeds heeft voor de culturele en creatieve sectoren, waardoor de kostenstructuur van hun activiteiten werd gewijzigd. In de nota werden cultureel erfgoed en energieprestaties onderzocht, de richtlijn energieprestatie van gebouwen (EPBD)³² besproken en voorbeelden van steunmaatregelen van de EU en de lidstaten verzameld in de geest van het delen van kennis en goede praktijken. In september 2023 vond de gestructureerde dialoog “Voices of Culture” tussen de Commissie en de culturele sectoren plaats om te bespreken hoe deze sectoren de groene transitie stimuleren en tegelijkertijd de energiecrisis doorstaan³³.

De OCM-groep “De groene transitie van de culturele en creatieve sectoren stimuleren, met bijzondere aandacht voor de energiecrisis” is in april 2024 van start gegaan, onder gezamenlijk voorzitterschap van Ierland (milieu) en Italië (cultuur). De groep bestond uit 42 deskundigen uit 22 lidstaten, van zowel ministeries van Cultuur als ministeries voor Klimaat en Milieu. De groep streefde een tweeledig doel na: op grotere schaal toepassen van bewezen goede praktijken en instrumenten om de inspanningen van de culturele en creatieve sectoren op het gebied van vergroening te ondersteunen, en het benadrukken van de onderbelichte rol van cultuur bij het mogelijk maken van de mentaliteitsveranderingen die nodig zijn voor een rechtvaardige, inclusieve en eerlijke groene transitie. De werkzaamheden van de deskundigen bouwden voort op eerdere OCM-verslagen en EU-studies, op externe expertise en op twee specifieke enquêtes. Dit leidde tot het verslag “Creative shifts: Empowering culture for sustainable living”, aangekondigd tijdens Mondiacult Barcelona (september 2025) en gepubliceerd in december 2025³⁴.

Het verslag laat zien hoe de culturele en creatieve sectoren reeds impact maken door middel van energiebesparing, klimaatadaptatie, circulaire praktijken en duurzame mobiliteit. Het bevat aanbevelingen om het gebruik van bestaande instrumenten en gegevens voor geïnformeerde besluitvorming te verbeteren, beproefde goede praktijken op te schalen, maatregelen te stimuleren door middel van gericht beleid en institutionele steun, de kennisuitwisseling in heel Europa te verbeteren en cultuur beter te integreren in nationale en EU-klimaatstrategieën. OCM-deskundigen zetten de verspreidingsinspanningen op nationaal niveau voort om ervoor te zorgen dat de aanbevelingen van het verslag als input dienen voor beleidsmaatregelen. In het cultuurkompas voor Europa wordt benadrukt dat klimaatverandering en milieudoelzaamheid via creatieve trajecten moeten worden aangepakt als een belangrijk actiegebied.

Volgens de lidstaten heeft deze OCM de beleids- en financieringsprioriteiten beïnvloed door nationale financieringsregelingen voor duurzame praktijken van culturele en creatieve sectoren te inspireren en bij te dragen tot de ontwikkeling van klimaatstrategieën voor culturele instellingen en cultureel erfgoed, waardoor de rol van cultuur bij de verwezenlijking van milieudoelstellingen is versterkt.

5) Versterking van de culturele en creatieve dimensie in de Europese videogamesector

De Europese videogamesector heeft steeds meer erkenning gekregen voor zijn culturele en economische potentieel, wat heeft geleid tot gerichte inspanningen op EU-niveau. In 2024 heeft de Commissie vier rondetafelconferenties georganiseerd met het oog op het onderzoeken van i) de economische en culturele relevantie van gaming binnen en buiten de game-industrie; ii) de lacunes in vaardigheden en innovatie in de sector; iii) de investeringsbehoeften en de beschikbare financiering; en iv) de nationale en regionale beleidslijnen/praktijken en peer learning. Meer dan 50 deelnemers uit overheidsdiensten, de academische wereld en het bedrijfsleven van de lidstaten bespraken en benadrukten dat de culturele en economische waarde van videogames verder moet worden erkend, dat de ontwikkeling van vaardigheden moet worden verbeterd, dat de mogelijkheden voor technologische innovatie moeten worden uitgebreid en dat publiek-private samenwerking moet worden versterkt. Dit

³¹ [Stocktaking on the energy crisis – Final Presidency note 8649/23.](#)

³² [EU/2024/1275.](#)

³³ [Voices of culture brainstorming report: Culture and creative sectors and industries driving green transition and facing the energy crisis.](#)

³⁴ [Creative shifts – Bureau voor publicaties van de Europese Unie.](#)

proces heeft de Commissie geholpen om de belangrijkste belanghebbenden in de lidstaten in kaart te brengen, wat heeft geleid tot daaropvolgende raadplegingen die relevant zijn voor de sector. Het legde ook de basis voor de belangrijkste marktstudie van de Commissie over videogames³⁵ en gaf nuttige inzichten in de beleidsbehoeften van de sector.

In november 2023 hebben de ministers van Cultuur de conclusies van de Raad³⁶ aangenomen, waarin zij ermee instemmen de culturele en creatieve dimensie van de videogamesector in Europa te versterken en het potentieel ervan erkennen om culturele inhoud en de rijkdom van de Europese creatie, het Europese erfgoed en de Europese geschiedenis over te dragen.

Voorbeelden van maatregelen die de lidstaten hebben genomen om de videogamesector te stimuleren, zijn belastingkredieten voor videogame-projecten en financieringsregelingen. Enkele voorbeelden van deze maatregelen hebben betrekking op projecten ter bevordering van cultureel erfgoed (musea, sites) en sectoroverschrijdende samenwerking tussen ontwikkelaars, ontwerpers en traditionele kunstenaars. Voorbeelden die geen verband houden met financiering zijn parlementaire verslaglegging over het beleid inzake videogames en een dialoog met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven.

6) Inventarisatie van de uitvoering van de conclusies van de Raad over het herstel, de veerkracht en de duurzaamheid van de culturele en creatieve sectoren

In mei 2021, een jaar na de uitbraak van de COVID-19-pandemie, keurde de Raad onder het Portugese voorzitterschap conclusies goed over het herstel, de veerkracht en de duurzaamheid van de culturele en creatieve sectoren, waarin werd benadrukt dat er actie moet worden ondernomen om hen in tijden van crisis en daarna te ondersteunen. De daaropvolgende inventarisatie van de uitvoering van deze conclusies werd uitgevoerd door het Zweedse en het Spaanse voorzitterschap, met een uitwisseling tussen de lidstaten en de Commissie tijdens de vergadering van het Comité culturele zaken van de Raad in maart 2023 en schriftelijke input in antwoord op vragen van het voorzitterschap.

Tijdens de crisis zijn live-evenementen, digitale projecten en freelancers in heel Europa met subsidies op maat ondersteund. Ondertussen hebben gestroomlijnde processen, zoals niet-terugbetaalbare steun, digitale applicatieportalen en minder documentatievereisten, de financiering toegankelijker gemaakt. Zo werden de financiële middelen voor Creatief Europa met 67 % verhoogd, van 1,46 miljard EUR voor de periode 2014-2020 tot 2,44 miljard EUR voor de periode 2021-2027, ter ondersteuning van de herstelinspanningen. Nationale initiatieven hebben de veerkracht verder versterkt door middel van kunstenaarsstatuten die gericht zijn op betere bescherming van freelancers, werkloosheidsvergoeding, belastingvrijstellingen en uitstel van sociale-zekerheidsbijdragen. De mobiliteit werd ook vergemakkelijkt door vereenvoudigde grensoverschrijdende reisprocedures en fiscale richtsnoeren. Ook het streamen van digitale evenementen werd ondersteund of gestimuleerd.

De lidstaten hebben de digitale en de groene transitie en de veerkracht van de culturele en creatieve sectoren ondersteund door gebruik te maken van de herstel- en veerkrachtfaciliteit. Belangrijke maatregelen die zijn genomen, zijn onder meer hervormingen, bijvoorbeeld van de status van kunstenaars; investeringen in technologische verbeteringen voor theaters, museumarchieven en andere culturele actoren; steun voor de digitalisering van cultureel erfgoed, voor renovaties om de energie-efficiëntie van culturele gebouwen te verbeteren, voor ecologische praktijken en voor capaciteitsopbouw. Daarnaast hebben sommige lidstaten innovatieve acties gepland om de kracht van cultuur voor sociale samenhang en welzijn te benutten³⁷. Instrumenten zoals de CulturEU-financieringsgids³⁸ van de Commissie hebben de transparantie en toegankelijkheid van EU-financiering verbeterd. De Commissie heeft de mobiliteit verbeterd via Culture Moves Europe³⁹ en heeft mogelijkheden gedeeld via platforms zoals CreativesUnite.

³⁵ [The European media industry outlook – Bureau voor publicaties van de Europese Unie.](#)

³⁶ [Conclusies van de Raad over het versterken van de culturele en creatieve dimensie van de Europese videogamesector.](#)

³⁷ [Recovery and Resilience Facility Thematic analysis: Culture and Creative Industries.](#)

³⁸ [Discover funding opportunities for the Cultural and Creative Sectors – Culture and Creativity.](#)

³⁹ [Culture Compass for Europe– Culture and Creativity.](#)

7) Inventarisatie van de uitvoering van de conclusies van de Raad over het intensiveren van interculturele uitwisselingen via de mobiliteit van kunstenaars en culturele en creatieve professionals, en via veeltaligheid in het digitale tijdperk

Om de balans op te maken van de uitvoering van deze conclusies van de Raad in de lidstaten en op EU-niveau, heeft het Poolse voorzitterschap sinds 2022 online-enquêtes gehouden om informatie te verzamelen over relevante maatregelen.

Bijna alle lidstaten hebben verklaard dat zij over nationale regelingen beschikken, zoals verblijven voor kunstenaars, reistoelagen en beurzen, met als doel wereldwijde samenwerking op het gebied van kunst, muziek en literatuur te bevorderen. Op EU-niveau is de regeling “Culture Moves Europe” (gefinancierd in het kader van Creatief Europa) een toonaangevende mobiliteitsoptie voor kunstenaars geworden, dankzij de toegankelijke doorlopende oproepen en de focus op opkomend talent. De lidstaten en de Commissie bevorderen de mobiliteit verder door middel van intercollegiale evenementen en Creative Europe Desks. Er blijven echter uitdagingen bestaan, waaronder een gebrek aan bekendheid, versnipperde informatie, economische belemmeringen, complexiteit van visumaanvragen, administratieve belemmeringen en taalbarrières, die allemaal op maat gesneden oplossingen vereisen. In het inventarisatiedocument wordt aangedrongen op diepere synergieën tussen Erasmus+ en Creatief Europa, naast inspanningen om meertaligheid te versterken door middel van onderwijs, AI-gestuurde instrumenten zoals eTranslation en bescherming van minderheidstalen om digitale kloven tegen te gaan.

4.2. Prioriteit b) Cultuur voor de mensen: de culturele participatie en de rol van cultuur in de samenleving vergroten

8) Cultuur en de bevordering van de democratie: op weg naar een cultureel burgerschap in Europa

Om deze actie waar te maken, heeft de Commissie het project “Culture and Democracy Study and Peer-Learning” gelanceerd. Hierin wordt onderzocht hoe scholen, kunstenaars en culturele organisaties kunnen samenwerken door middel van participatieve kunst en culturele activiteiten om de democratische en maatschappelijke betrokkenheid van jongeren te vergroten.

Het project van 27 maanden, dat sinds juni 2025 door een consortium van contractanten wordt uitgevoerd, heeft twee hoofddoelstellingen: ten eerste, het verzamelen van bestaande kennis over doeltreffende samenwerking tussen scholen en culturen op nationaal, regionaal en lokaal niveau, en het identificeren van praktische manieren om deze als strategische instrumenten te ondersteunen; ten tweede, deze kennis en voorbeelden van goede praktijken te delen met beleidsmakers, opvoeders, creatieve professionals en andere belangrijke belanghebbenden, en zo het beleid en de praktijk in de hele EU met informatie te ondersteunen. Tot de te leveren resultaten behoren een studie waarin de belangrijkste lessen voor beleid en praktijk worden samengevat en een compendium van goede praktijken, dat medio 2026 wordt verwacht, gevolgd door vier workshops voor peer learning (tot 2027) voor beleidsmakers op het gebied van cultuur en onderwijs. Het project zal worden afgerond met een handboek voor beroepsbeoefenaars, dat concrete richtsnoeren biedt voor het opzetten en uitvoeren van dergelijke samenwerkingen, en met een slotconferentie.

Onder het Deense voorzitterschap heeft de Raad bovengenoemde conclusies⁴⁰ aangenomen met een alomvattend kader voor de bescherming en bevordering van Europese waarden en democratische veerkracht door middel van cultuur en cultureel erfgoed, met name in de context van geopolitieke uitdagingen.

In de hele EU zijn cultuur en democratie een overkoepelende prioriteit gebleven, waarbij de lidstaten uiteenlopende maatregelen hebben genomen, zoals interministeriële samenwerking om structurele synergieën tussen scholen en culturele instellingen tot stand te brengen. Nationale cultuurstrategieën nemen het onderwerp nu steeds meer op, terwijl vlaggenschipinstellingen hun missies herpositioneren om het democratische discours te bevorderen. Bewustmakingsinitiatieven vullen deze inspanningen verder aan.

⁴⁰ [Ontwerpconclusies van de Raad over de strategische rol van cultuur, cultureel erfgoed en audiovisuele werken bij het hooghouden van de Europese waarden en democratische veerkracht.](#)

9) Cultuur en gezondheid

Het toenemende bewijs en de erkenning van de rol van cultuur bij het verbeteren van gezondheid en welzijn heeft ertoe geleid dat op EU-niveau meer aandacht wordt besteed aan deze cruciale sectoroverschrijdende samenwerking.

In februari 2024 is de groep open coördinatiemethode voor cultuur en gezondheid met zijn werkzaamheden begonnen. Vertegenwoordigers van ministeries van Cultuur, ministeries van Gezondheid en ngo's in bijna alle EU-lidstaten, alsook externe deskundigen, waaronder de WHO, waren hierbij betrokken. Aan de hand van overtuigend internationaal bewijsmateriaal onderzocht de groep hoe deelname aan culturele en creatieve activiteiten betere gezondheidsresultaten en een beter welzijn op individueel, gemeenschaps- en maatschappelijk niveau ondersteunt, met name op het gebied van gezondheidsbevordering, ziektepreventie, beheer en behandeling van gezondheidsproblemen (met inbegrip van lichamelijke en geestelijke gezondheid), en sociale inclusie en samenhang.

Deze werkzaamheden kregen eind 2024 verdere steun, toen de Raad onder het Hongaarse voorzitterschap conclusies over toegang tot cultuur aannam⁴¹ en tegelijkertijd het belang van culturele participatie voor de persoonlijke gezondheid en het welzijn erkende. Bovendien werd in de conclusies van de Raad van juni 2025 over het bevorderen en beschermen van de geestelijke gezondheid van kinderen en adolescenten in het digitale tijdperk⁴² benadrukt hoe belangrijk culturele participatie, bibliotheken en culturele hubs zijn voor het bevorderen van een gezonde levensstijl en het bieden van alternatieven voor schermtijd.

Het verslag van de OCM-groep “Culture and health: Time to act”⁴³ werd gelanceerd door commissaris Glenn Micallef en Ernest Urtasun, Spaans minister van Cultuur, tijdens Mondiacult in Barcelona op 29 september 2025. Het bevat beleidsaanbevelingen voor besluitvormers op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau en voor culturele organisaties. Het bevat een visie van de toekomst waarin iedereen in Europa toegang heeft tot culturele en creatieve participatie als intrinsiek onderdeel van hun gezondheidstraject, wat leidt tot betere resultaten op het gebied van gezondheid en welzijn en een betere levenskwaliteit voor iedereen.

In de bevindingen van het verslag wordt gewezen op mondiale en sectorale uitdagingen — op het gebied van gezondheid, cultuur en het snijvlak daarvan — en worden 21 mogelijkheden voor sectoroverschrijdende samenwerking in kaart gebracht. De bevindingen worden geïllustreerd door tal van goede praktijken uit alle lidstaten en door grensoverschrijdende Europese samenwerking. De OCM-resultaten zijn op grote schaal gebruikt en hebben als empirische basis gediend om cultuur in het gezondheidsbeleid op te nemen, waardoor de rol van cultuur bij welzijn en preventie wordt gelegitimeerd. Dit heeft geleid tot concrete resultaten, zoals de ontwikkeling van arts-in-health-programma's (met inbegrip van cultuur op doktersvoorschrift en culturele initiatieven in ziekenhuizen), nauwere samenwerking tussen ministeries van Cultuur en ministeries van Volksgezondheid, en heeft ertoe geleid dat cultuur in nationale strategieën voor geestelijke gezondheid is opgenomen. Het onderwerp kreeg verdere politieke steun van de ministers van Cultuur, Volksgezondheid en van Staatssecretarissen die de OCM-vergaderingen en de lancering van het OCM-verslag in verschillende landen bijwoonden.

Cultuur voor gezondheid en welzijn blijft een prioriteit in het cultuurkompas. De Commissie zal, met de steun van deskundigen en nationale contactpunten, tegen 2028 EU-richtsnoeren inzake cultuur, gezondheid en welzijn ontwikkelen.

10) Bruggen bouwen: de meervoudige rol van bibliotheken als toegangspoorten tot en verspreiders van culturele werken, vaardigheden en Europese waarden versterken

In 2023 kreeg een OCM-groep de opdracht te onderzoeken hoe de vele rollen van openbare bibliotheken kunnen worden versterkt en bevorderd en hoe de culturele, maatschappelijke en

⁴¹ [Conclusies van de Raad over het verbeteren en bevorderen van de toegang tot cultuur.](#)

⁴² [Conclusies van de Raad van juni 2025 over het bevorderen en beschermen van de geestelijke gezondheid van kinderen en adolescenten in het digitale tijdperk.](#)

⁴³ [Culture and health – Bureau voor publicaties van de Europese Unie.](#)

democratische rollen van bibliotheken in de samenleving beter kunnen worden begrepen en gedocumenteerd. 36 deskundigen uit 25 EU-lidstaten, met input van niet-EU-landen, waaronder Noorwegen, Turkije, IJsland, Georgië, Moldavië, Zwitserland, Oekraïne en het VK; zijn in februari 2024 van start gegaan met de werkzaamheden. Eind oktober 2026 is onder het Ierse voorzitterschap een laatste conferentie gepland.

Het verslag (dat naar verwachting medio 2026 zal worden gepubliceerd) heeft tot doel een Europabreed debat te stimuleren over het beter benutten van het potentieel van bibliotheken bij het aanpakken van maatschappelijke uitdagingen. Het bouwt bruggen tussen beleidsmakers en bibliotheekprofessionals en biedt richtsnoeren voor het bevorderen van innovatie, het uitbreiden van diensten en het versterken van de bijdrage van bibliotheken aan Europese waarden en maatschappelijke doelstellingen. Het toont voorbeelden van beste praktijken van bibliotheken die lokale oplossingen bieden voor tien maatschappelijke uitdagingen, met behulp van een geïntegreerde aanpak die is afgestemd op Europese, nationale en regionale strategieën. Als onderdeel van de aanbevelingen worden in het rapport zes kwaliteitsvolle hulpmiddelen in kaart gebracht om openbare bibliotheken toekomstbestendig te maken en hun impact te vergroten. Deze OMC-groep heeft ertoe bijgedragen dat er meer erkenning is voor het feit dat bibliotheken belangrijk zijn voor de sociale en democratische infrastructuur.

Op 14-15 oktober 2024 organiseerde Hongarije een conferentie van het voorzitterschap getiteld “ReAI: Imagining public collections in the 21st century in light of technological developments”, waarin belangrijke onderwerpen werden verkend, waaronder de digitalisering en technologische innovaties die openbare collecties transformeren. Volgens de enquête die is uitgevoerd voorafgaand aan dit verslag hebben de lidstaten op nationaal niveau gewerkt aan nationale bibliotheekwetten of wijzigingen om de bibliotheekfuncties uit te breiden. Gerichte financieringsmaatregelen — waaronder steun in het kader van de herstel- en veerkrachtplannen en de fondsen van het cohesiebeleid (met name in het kader van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling) — waren gericht op investeringen in het moderniseren van openbare bibliotheeknetwerken als culturele hubs, inclusieve openbare ruimten en programma’s voor een jong publiek en de ontdekking van erfgoed.

Verscheidende EU-programma’s hebben relevante projecten ondersteund, zoals benadrukt in het verslag “The multifaceted role of public libraries”⁴⁴.

11) Bescherming van kinderen en jongeren tegen schadelijke inhoud op digitale platforms

De digitaledienstenverordening⁴⁵ heeft tot doel een veiligere digitale ruimte voor alle gebruikers tot stand te brengen en stelt de bescherming van minderjarigen online centraal, waardoor platforms een hoog niveau van privacy, veiligheid en beveiliging voor minderjarigen op hun diensten moeten waarborgen. Tussen 2023 en 2026 heeft de Commissie de uitvoering van de digitaledienstenverordening ondersteund door middel van verschillende workshops en rondetafelgesprekken, waaronder i) een dagvullend evenement voor belanghebbenden bij de digitaledienstenverordening (juni 2023), met verschillende workshops over de bescherming van minderjarigen, om uitvoeringsprioriteiten te bespreken in de aanloop naar de volledige toepassing van de digitaledienstenverordening (vanaf februari 2024); ii) een thematische workshop voor belanghebbenden over risicobeoordelingen voor zeer grote onlineplatforms (april 2025); iii) twee raadplegingsworkshops over de voorbereiding van de richtsnoeren inzake de bescherming van minderjarigen uit hoofde van artikel 28 van de digitaledienstenverordening (oktober 2024 en juni 2025) en inzake feedback van focusgroepen waarbij kinderen in zeven lidstaten betrokken zijn, met de steun van de centra voor een veiliger internet; iv) regelmatige onlinerondetafelgesprekken met maatschappelijke organisaties (2024-2026) om het bewustzijn over de digitaledienstenverordening te vergroten, en gedachtewisselingen over ontwikkelingen op het gebied van onderzoek en risicoanalyse op nationaal en lokaal niveau; v) verschillende jaarlijkse activiteiten in het kader van de strategie voor

⁴⁴ Programma’s, zoals Creatief Europa, Horizon Europa, Erasmus+ of het Fonds voor asiel, migratie en integratie (AMIF); [The multifaceted role of public libraries – Bureau voor publicaties van de Europese Unie](#).

⁴⁵ [EU/2022/2065](#).

een beter internet voor kinderen (BIK+)⁴⁶, met bijzondere aandacht voor de digitaaldienstenverordening.

De richtlijn audiovisuele mediadiensten⁴⁷ bevat sectorspecifieke verplichtingen voor videoplatformdiensten om minderjarigen te beschermen tegen schadelijke audiovisuele inhoud. Bij de lopende evaluatie van de richtlijn audiovisuele mediadiensten en de komende evaluatie in het derde kwartaal van 2026 zal worden beoordeeld of de huidige regels voor de bescherming van minderjarigen geschikt zijn voor het beoogde doel, met name in de onlineomgeving, en zullen mogelijke tekortkomingen worden aangepakt. In het kader van dit proces werden een verzoek om input en een openbare raadpleging georganiseerd, evenals bijeenkomsten van belanghebbenden over een dergelijke bescherming van minderjarigen in het kader van de richtlijn.

De BIK+-strategie en het netwerk van centra voor een veiliger internet in de lidstaten blijven een sleutelrol spelen bij het adviseren over de veiligheid van kinderen, onderwijs en participatie van jongeren. In 2025 was het jaarlijkse door jongeren geleide forum voor een veiliger internet van de Commissie gericht op “bescherming en empowerment van jongeren in het digitale tijdperk”. 800 mensen uit meer dan 65 landen namen eraan deel. Elk jaar in februari wordt de “Dag van een Veiliger Internet” gevierd met activiteiten die wereldwijd plaatsvinden onder de slogan “Samen voor een beter internet”. Het EU-actieplan tegen cyberpesten van 2026⁴⁸ werd vormgegeven door overleg met meer dan 400 belanghebbenden en door standpunten van 6 300 kinderen. Om de inspanningen op EU-niveau te coördineren, heeft het netwerk van centra voor een veiliger internet, dat samen met het BIK-platform in 2025 meer dan 46 miljoen mensen in Europa en daarbuiten bereikt, regelmatig goede praktijken uitgewisseld. Verscheidene lidstaten hebben projecten op het gebied van veilig internet en mediageletterdheid gefinancierd.

12) Vindbaarheid van diverse Europese inhoud in de digitale omgeving

In het werkplan werd benadrukt dat de vindbaarheid van diverse Europese culturele online-inhoud moet worden versterkt, wat de Commissie ertoe heeft aangezet opdracht te geven tot een studie om dit complexe en steeds relevantere onderwerp beter te begrijpen.

De op 8 april 2026 gepubliceerde studie⁴⁹ die voornamelijk gericht is op muziek en boeken, identificeert kansen die voortvloeien uit digitalisering, zoals toenemende democratisering van en toegang tot cultuur. In deze studie wordt ook gewezen op de overkoepelende uitdagingen voor Europese werken bij het bereiken van een publiek over de grenzen heen, met inbegrip van taalsilo's en vertaaltakken, algoritmische ondoorzichtigheid en dominantie van platforms. Andere factoren die van invloed zijn op diversiteit zijn onder meer algoritmische vertekeningen, gegevensbeperkingen, ongelijkheden in het promoten en cureren van content, capaciteitstekorten en digitale geletterdheid — nog verergerd door de opkomst van door AI gegenereerde inhoud. In de studie wordt geconcludeerd dat gezamenlijke inspanningen nodig zijn om de kansen die digitalisering biedt ten volle te benutten, de vastgestelde structurele onevenwichtigheden aan te pakken en technologie te benutten om de vindbaarheid van Europese producties te verbeteren.

De aanbevelingen zijn gericht op culturele sectoren, digitale platforms en beleidsmakers op EU- en nationaal niveau en hebben betrekking op zes strategische actiegebieden: i) het bevorderen van samenwerking en governance met het oog op eerlijke vindbaarheid; ii) het verbeteren van de samenwerking en kennis op het gebied van gegevens; iii) het opbouwen van digitale capaciteit en instrumenten voor makers en culturele organisaties; iv) op het publiek gerichte maatregelen; v) het versnellen van onderzoek en innovatie met het oog op vindbaarheid; en vi) versterking van het Europese aanbod van inhoud: financiering, curatie, bekendheid en transparantie. De studie is op 20 april 2026 tijdens een speciale conferentie met belanghebbenden en vertegenwoordigers van de lidstaten in Brussel gepresenteerd.

⁴⁶ [Better Internet for Kids strategy \(BIK+\)](#).

⁴⁷ [EU/2018/1808](#).

⁴⁸ [COM\(2026\) 71 final](#).

⁴⁹ [Study on the discoverability of diverse European cultural content in the digital environment – Bureau voor publicaties van de Europese Unie](#).

Na publicatie van de studie heeft de Commissie zich ertoe verbonden investeringen te ondersteunen in de vindbaarheid van diverse culturele inhoud die in Europa is gecreëerd om de consumptie ervan binnen en buiten de EU te bevorderen, zoals bepaald in het cultuurkompas.

4.3. Prioriteit c) Cultuur voor de planeet: de kracht van cultuur ontketen

13) Cultuurstatistieken — meer veerkracht in en door cultuur

In 2023 heeft Eurostat een taskforce opgericht met vertegenwoordigers van de bureaus voor de statistiek van de EU-lidstaten en waarnemers van geselecteerde belangrijke organisaties om het statistisch kader van de EU voor cultuurstatistieken bij te werken. De lidstaten hebben het herziene kader in het voorjaar van 2026 vastgesteld. In overleg met de lidstaten heeft Eurostat een geactualiseerde gids voor cultuurstatistieken opgesteld, waarin het herziene kader tot uiting komt. Na de uitvoering ervan worden de eerste resultaten verwacht in 2026, afhankelijk van het tijdstip en de reikwijdte van de gegevensverzamelingen.

Dit nieuwe EU-kader voor cultuurstatistieken zal, samen met de herziening van relevante officiële classificaties zoals de NACE Rev. 2.1, Eurostat in staat stellen nauwkeurigere gegevens te verspreiden, onder meer over de werkgelegenheid in de culturele en creatieve sectoren, om een duidelijker beeld te geven van deze sectoren en de verschillende subsectoren ervan. Voortbouwend op eerdere werkzaamheden, zoals uiteengezet in het cultuurkompas, zal de Commissie een EU-hub voor culturele gegevens⁵⁰ oprichten om culturele gegevens te verzamelen en te analyseren, trends te monitoren en beste praktijken te bundelen.

Voor de periode van het werkplan meldden veel lidstaten vooruitgang bij de ontwikkeling van culturele indicatoren en gegevenssystemen.

14) Cultuurbeheer

Begin 2026 organiseerde het Cypriotische voorzitterschap verschillende “onlineworkshops” met deskundigen als onderdeel van een denktankproces waarbij praktijkervaring, onderzoekskennis en beleidsontwikkeling op een gestructureerde, maar informele wijze werden samengebracht. Tijdens deze sessies werd onderzocht hoe cultuurbeheer kan inspelen op opkomende maatschappelijke en politieke realiteiten die worden gekenmerkt door digitale transformatie, geopolitieke onzekerheid, milieutransitie en de toenemende vraag naar democratische participatie. De slotconferentie was oorspronkelijk gepland voor begin maart 2026 in Nicosia, maar werd helaas op het laatste moment geannuleerd vanwege de escalerende crisis in Iran.

15) Klimaatactie via cultuur, met inbegrip van kunst en cultureel erfgoed

Op 17 september 2024 vond een informele bijeenkomst plaats met voormalige leden van de OCM-groep inzake het versterken van de klimaatbestendigheid van cultureel erfgoed (“Strengthening cultural heritage resilience for climate change”). Het doel ervan was i) een inventarisatie op te maken van de beleidsontwikkelingen op nationaal niveau die voortvloeien uit de aanbevelingen van het verslag; ii) aanvullende voorbeelden van beste praktijken van leden te presenteren; en iii) verdere maatregelen te bespreken om de verspreiding van het verslag te ondersteunen en het effect ervan te vergroten.

Op EU-niveau is een concreet resultaat van het verslag de lancering van een door Horizon Europa gefinancierd Europees partnerschap voor veerkrachtig cultureel erfgoed (2026), een van de 20 vlaggenschipinitiatieven in het cultuurkompas. Internationaal zet de EU zich in voor op cultuur gebaseerde klimaatactie als kennispartner in de Group of Friends of Culture-Based Climate Action. Dit is een coalitie van VN-lidstaten, intergouvernementele agentschappen en organisaties binnen het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering die tot doel heeft een politiek momentum op te bouwen om de cruciale rol van cultuur bij de aanpak van klimaatverandering te erkennen.

⁵⁰ Gegevens over de audiovisuele sector zullen worden blijven geleverd door het Europees Waarnemingscentrum voor de audiovisuele sector en het European Media Outlook-rapport van de Commissie.

Het programma Creatief Europa heeft de productie ondersteund van instrumenten zoals het verslag over de vergroening van het programma Creatief Europa⁵¹ en de bijbehorende richtsnoeren voor de kwaliteitsbeoordeling van groene aspecten in projecten in het kader van Creatief Europa (onderdeel cultuur)⁵².

Uit de antwoorden van de lidstaten op de enquête blijkt dat er op dit gebied verschillende maatregelen worden genomen. Daarbij gaat het onder meer om i) het verankeren van cultureel erfgoed in klimaatstrategieën; ii) het beoordelen van de klimaatkwetsbaarheid van cultureel erfgoed; iii) duurzaamheidscriteria op te nemen in overheidssubsidies voor cultuur en iv) financiering ter voorkoming van klimaatschade aan cultuurmonumenten. Andere voorbeelden van financiering zijn i) initiatieven in het kader van het Nieuw Europees Bauhaus (NEB) die de betrokkenheid van burgers koppelen aan duurzame lokale ontwikkeling; ii) de integratie van cultureel erfgoed in strategieën voor klimaatbestendigheid; iii) een CO₂-calculator voor musea; en iv) deelname aan internationale opleidingen, workshops en conferenties over klimaatverandering en cultuur.

16) Een leefomgeving van hoge kwaliteit voor iedereen

In overeenstemming met de aanbevelingen van de OCM-groep inzake investeren in een hoogwaardige architectuur en leefomgeving voor iedereen (2021)⁵³ en met de conclusies van de Raad over cultuur, hoogwaardige architectuur en gebouwde omgeving als belangrijke aspecten van het NEB-initiatief (2021)⁵⁴, zijn de Europese directeurs architectuurbeleid (European Directors of Architecture Policies – EDAP) onder elk voorzitterschap van de Raad bijeengekomen. Hun besprekingen waren gericht op initiatieven om een leefomgeving van hoge kwaliteit voor iedereen tot stand te brengen (met inbegrip van mensen die in landelijke en afgelegen gebieden wonen, zoals de ultraperifere gebieden), en tegelijkertijd synergieën met het NEB-netwerk te onderzoeken.

Tijdens de vergaderingen van de Europese directeurs architectuurbeleid en daarmee verband houdende Europese conferenties over architectuurbeleid kwamen onderwerpen aan bod zoals i) de uitvoering van het beleid (van beleid tot praktijk); ii) de kwaliteit van de huisvesting van morgen (hoogwaardige leefomgeving door continuïteit in de architectuur); iii) restauratie, renovatie en aangepast hergebruik van cultureel erfgoed; en iv) verbeteringen van architectuurwedstrijden en overheidsopdrachten (ruimtelijke kwaliteit door middel van overheidsopdrachten). Tijdens de EDAP-vergadering van 6 mei 2026 was er brede steun voor voortdurende uitwisseling, peer learning en beleidsdialoog tussen de lidstaten, EU-instellingen en relevante belanghebbenden in het kader van het volgende werkplan.

Tussen juli 2023 en november 2024 heeft een door Creatief Europa gefinancierd initiatief voor peer learning lokale en regionale overheden ondersteund bij het plannen en uitvoeren van hoogwaardige architectuurbeleidslijnen en -projecten. Dit vergemakkelijkte intercollegiale uitwisselingen tussen steden, regio's, EU-lidstaten en belangrijke belanghebbenden in de EU, waarbij de nadruk lag op doeltreffende processen en goede praktijken. Dit werd uiteengezet in de NEB-mededeling van de Commissie en volgde op het verzoek van de Raad om mogelijkheden te bieden voor onderzoek, capaciteitsopbouw en collegiaal leren⁵⁵. Als een van de vlaggenschipinitiatieven in het cultuurkompas heeft de Commissie in december 2025 een nieuwe mededeling over de toekomst van het NEB⁵⁶ vastgesteld en een daarmee verband houdend voorstel voor een aanbeveling van de Raad aangenomen⁵⁷. De Raad heeft die aanbeveling op 11 mei 2026 aangenomen⁵⁸.

De maatregelen van de lidstaten op dit gebied — zoals gerapporteerd in de enquête over het werkplan — omvatten wettelijke maatregelen (zoals wetten tot vaststelling van kwaliteitscriteria voor

⁵¹ [Greening the Creative Europe Programme – Bureau voor publicaties van de Europese Unie.](#)

⁵² [Quality assessment of green aspects in Creative Europe projects \(Culture strand\) – Culture and Creativity.](#)

⁵³ [Towards a shared culture of architecture – The Report.](#)

⁵⁴ [Nieuw Europees Bauhaus: mooi, duurzaam, samen.](#)

⁵⁵ [Conclusies van de Raad over cultuur, architectuur van hoge kwaliteit en gebouwde omgeving als kernelementen van het Nieuw Europees Bauhaus-initiatief.](#)

⁵⁶ [Communication on the New European Bauhaus – New European Bauhaus.](#)

⁵⁷ [Proposal for a Council Recommendation on the New European Bauhaus.](#)

⁵⁸ [Aanbeveling van de Raad over het Nieuw Europees Bauhaus.](#)

architectuur), financiering van acties (zoals initiatieven voor het herstel van stedelijk erfgoed, steun voor architectuur- en ontwerpontwikkelingsprojecten) en activiteiten op het vlak van opleiding en expertise.

17) Bescherming van erfgoed tegen natuurrampen en door de mens veroorzaakte rampen

Terugkerende crises, van gewapende conflicten tot natuurrampen, hebben de noodzaak onderstreept van meer internationale inspanningen om het culturele erfgoed van landen te beschermen, te herstellen en in stand te houden.

Sinds 2019 heeft de Commissie de PROCULTHER-projecten (“Protecting Cultural Heritage from the Consequences of Disasters”) gefinancierd om de ontwikkeling van pan-Europese doctrines te ondersteunen, met name in het kader van het Uniemechanisme voor civiele bescherming⁵⁹. Het initiatief gaf de aanzet tot het oprichten van een module voor de bescherming van cultureel erfgoed in de Europese pool voor civiele bescherming⁶⁰, heeft de bescherming van cultureel erfgoed geïntegreerd in EU-operaties en heeft een methode ontwikkeld om rampenrisicobeheer te combineren met de bescherming van cultureel erfgoed, onder meer door middel van een samenlevingsbrede aanpak⁶¹.

Daarnaast heeft het door de EU gefinancierde project “Enhancing capacities in Ukraine for cultural heritage first aid and recovery planning” (in september 2024 afgerond en uitgevoerd door het Iccrom)⁶² 23 erfgoedprofessionals uit 11 oblasten (waaronder vijf regio’s in de frontlinie) opgeleid om het eerste nationale team van culturele eerstehulpverleners van Oekraïne op te richten. Het is nu uitgerust om rampen- en conflict risico’s voor alle soorten erfgoed te beoordelen, te beperken en te verminderen, en is klaar om het onschatbare erfgoed van het land te herstellen en te beschermen in het kader van de aanhoudende aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne.

Een ander project ter bescherming van cultureel erfgoed tegen rampen, extreme weersomstandigheden en complexe noodsituaties (2024-2027)⁶³, is een cascade-initiatief voor capaciteitsontwikkeling dat gericht is op risicobeperking bij rampen en grotere paraatheid bij noodsituaties op erfgoedlocaties en bij erfgoedinstellingen. In 2025 werd een eerste succesvolle ronde van opleidingssessies afgerond, waarbij onlinesessies en sessies ter plaatse werden gecombineerd, gevolgd door veldprojecten begin 2026 in de landen van herkomst van de deelnemers.

Tijdens de conferentie “Veilig cultureel erfgoed – Europese uitdagingen in tijden van oorlog en crisis”, die op 3 en 4 april 2025 onder het Poolse voorzitterschap in Krakau werd georganiseerd, werd ook benadrukt hoe belangrijk het is erfgoed zowel fysiek als digitaal te beschermen in het licht van de toenemende risico’s.

Op nationaal niveau hebben de lidstaten nationale strategieën en plannen voor rampenpreventie en risicobeheer, methoden voor schadebeoordeling en toepassingen voor het registreren en beoordelen van schade aan cultureel erfgoed ontwikkeld. De financiering is gericht op interventies, de ontwikkeling van richtsnoeren en monitoring van klimaatkwetsbaarheden die van invloed zijn op cultureel erfgoed. De voorstellen omvatten een pan-Europese oplossing voor het behoud van digitaal cultureel erfgoed op lange termijn, met een werkgroep die datasets over erfgoed en grensoverschrijdende vereisten in kaart brengt.

⁵⁹ Via het Uniemechanisme voor civiele bescherming kan de Commissie adviesmissies opzetten die aanbevelingen doen voor de bescherming van cultureel erfgoed in tijden van crisis. Op verzoek kan het ook de evacuatie van bedreigd roerend cultureel erfgoed ondersteunen. Daarnaast is het Uniemechanisme voor civiele bescherming bezig met het opzetten van een pool van deskundigen met gespecialiseerde expertise op het gebied van de bescherming van cultureel erfgoed.

⁶⁰ European Civil Protection Pool - European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations.

⁶¹ PROCULTHER-4ALL UCP-kennisnetwerk.

⁶² [Enhancing capacities in Ukraine for cultural heritage first aid and recovery planning – Iccrom.](#)

⁶³ [READY track 1: Safeguarding Heritage Collections, Living Traditions and Practices in the face of Disasters, Extreme Weather Events and Complex Emergencies – Iccrom.](#)

18) Uitwisseling van informatie tussen deskundigen op het gebied van cultureel erfgoed en voor cultuurgoederen bevoegde autoriteiten over de bestrijding van de illegale handel in cultuurgoederen

Naar aanleiding van het EU-actieplan tegen de illegale handel in cultuurgoederen van december 2022⁶⁴ heeft de Commissie in december 2023 een subgroep van deskundigen inzake de kunstmarkt opgericht⁶⁵ om de uitwisseling van informatie en besprekingen over wetgeving, programma's en beleid in verband met de bescherming van en de handel in cultuurgoederen op de eengemaakte markt te vergemakkelijken en de uitwisseling van goede praktijken te bevorderen. De subgroep heeft op 29 januari 2026 zijn vierde vergadering gehouden in Brussel.

Bovendien heeft de Commissie via het Horizon Europa-programma veel verschillende projecten gefinancierd ter bestrijding van de illegale handel in cultuurgoederen, waaronder RITHMS⁶⁶, een onderzoeks- en innovatieproject ter versterking van de operationele capaciteit van politie-, douane- en grensautoriteiten om de georganiseerde en polycriminele aard van de handel in cultuurgoederen te bestrijden. Het werd gepresenteerd tijdens een evenement over toekomstig beleid en beste praktijken “Beyond restoration – the role of restorers and conservators in supporting law enforcement in combatting the illicit trafficking of cultural goods”⁶⁷, dat op 4 december 2024 in Brussel werd gehouden. Tijdens het evenement werd onderzocht hoe restaurateurs actief kunnen bijdragen aan de bestrijding van dergelijke strafbare feiten. Er waren paneldiscussies met deskundigen, een hands-on workshop en discussies om de complexe uitdagingen aan te pakken waarmee restaurateurs en conservatoren in hun werk worden geconfronteerd.

Tijdens hun informele bijeenkomst in Nicosia (Cyprus) op 1-2 juni 2026 erkenden de EU-ministers van Cultuur het potentieel van nieuwe technologieën, met name AI, om de inspanningen tegen de illegale handel in cultuurgoederen op te voeren, met name wat betreft traceerbaarheid en passende zorgvuldigheid, en bevestigden zij het belang van voortdurende betrokkenheid en samenwerking tussen de lidstaten, onder meer in het kader van EU- en internationale normen en regelgevingskaders.

In de reacties van de lidstaten op de enquête ter voorbereiding van dit verslag werd de nadruk gelegd op netwerkvorming, bewustmaking en samenwerking tussen politie, douane en ministeries. Zij bevestigden de volledige uitvoering van de EU-verordeningen betreffende het binnenbrengen en de invoer van cultuurgoederen (Verordening (EU) 2019/880 en Uitvoeringsverordening (EU) 2021/1079 van de Commissie). Ook vermeldten de lidstaten specifieke gevallen van interinstitutionele samenwerking die resulteerden in de teruggave van gestolen goederen. Sommige lidstaten meldden bilaterale overeenkomsten te hebben gesloten over informatie-uitwisseling, gezamenlijke opleiding voor politie-eenheden en het gebruik van digitale instrumenten om de traceerbaarheid en kennisgevingen binnen de EU te verbeteren. De opleidingsactiviteiten in deze periode omvatten opleiding door de taskforce erfgoedcriminaliteit van de OVSE, nationale workshops voor politie- en douaneambtenaren en een UNESCO-workshop voor capaciteitsopbouw in Warschau en Chişinău, gericht op de bestrijding van de illegale handel in Oekraïense culturele goederen.

4.4. Prioriteit d) Cultuur voor cocreatieve partnerschappen: versterking van de culturele dimensie van de externe betrekkingen van de EU

19) Governance van de strategische aanpak van de EU voor internationale culturele betrekkingen en een actiekader

De rol van cultuur en internationale culturele betrekkingen als strategische troef voor de invloed van Europa in de wereld heeft meer erkenning gekregen. De Commissie en de lidstaten hebben in het kader van het werkplan een reeks activiteiten uitgevoerd. Deskundigen van de ministeries van Cultuur en van de ministeries die verantwoordelijk zijn voor externe betrekkingen hebben nauw samengewerkt in het kader van de open coördinatiemethode. In mei 2023 gingen de werkzaamheden

⁶⁴ [COM/2022/800 final](#).

⁶⁵ [Subgroup on Art Market \(E03650/2\) — Register van deskundigengroepen van de Commissie en andere adviesorganen](#).

⁶⁶ [RITHMS-project](#).

⁶⁷ [Beyond Restoration: RITHMS policies and best practices](#).

van start, waarbij ongeveer 33 deskundigen uit 23 EU-lidstaten waren betrokken en input werd verzameld van interne en externe gastsprekers. De OCM-groep is negen keer bijeengekomen en heeft onder voorzitterschap van Slovenië en Luxemburg een uitgebreid verslag opgesteld met aanbevelingen om de governance van de internationale culturele betrekkingen van de EU te verbeteren.

Dit verslag geeft een overzicht van de huidige stand van de internationale culturele betrekkingen van de EU, behandelt belangrijke discussies en bijdragen en bevat 65 aanbevelingen. Verscheidene daarvan zijn gericht op het versterken van de vergadering van hoge ambtenaren over internationale culturele betrekkingen — het enige forum op EU-niveau waar hoge ambtenaren van de ministeries van Cultuur en degenen die verantwoordelijk zijn voor externe betrekkingen bijeen kunnen komen. De aanbevelingen hebben met name tot doel de continuïteit van de vergadering van hoge ambtenaren en de afstemming op bredere strategische prioriteiten te verbeteren. Deze aanbevelingen zullen naar verwachting als input dienen voor de herziening van de EU-strategie inzake internationale culturele betrekkingen, die in het vierde kwartaal van 2027 in het kader van het cultuurkompas is gepland. Daarnaast bieden zij praktische richtsnoeren om de culturele diplomatie van de EU te versterken en haar internationale impact te vergroten, met name in de huidige volatiele, snel veranderende en gespannen geopolitieke omgeving.

20) Behoud van cultureel erfgoed en versterking van de lokale culturele en creatieve sectoren in Oekraïne

In het licht van de aanhoudende aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne heeft de Commissie een subgroep van deskundigen voor de bescherming van cultureel erfgoed in Oekraïne opgericht. De subgroep rapporteerde aan de deskundigengroep Cultureel Erfgoed (opgericht in 2019 na het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed 2018) en bestond uit 26 internationale deskundigen, waaronder 6 uit Oekraïne. Tussen juni 2023 en december 2024 is de groep vijf keer bijeengekomen. De in november 2024 in het Engels en het Oekraïens gepubliceerde aanbevelingen⁶⁸ hebben betrekking op vier prioritaire gebieden: i) erkenning van het cultureel erfgoed; ii) risicobeheer; iii) documentatie, monitoring en gegevensverzameling; en iv) herstel van cultureel erfgoed. Deelname op hoog niveau door de Oekraïense autoriteiten, waarbij plaatsvervangende ministeriële vertegenwoordigers deelnamen aan de vierde en vijfde vergadering, zorgde voor nationale verantwoordelijkheid.

Voortbouwend op een inventarisatie in 2022 van culturele actoren en hun behoeften — uitgevoerd na de grootschalige invasie van Oekraïne en de aanwijzing van Oekraïne als officiële kandidaat-lidstaat van de EU — heeft het platform voor culturele betrekkingen in 2024 (op verzoek van de Commissie) activiteiten georganiseerd. In overeenstemming met het EU-werkplan voor cultuur is de Commissie in januari 2024 een specifiek project gestart om de stand van zaken van de culturele en creatieve sectoren in Oekraïne te evalueren, met bijzondere aandacht voor het EU-integratieproces en de mogelijke bijdrage ervan aan het herstel van Oekraïne te midden van de aanhoudende aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne.

Sinds het begin van deze oorlog heeft het programma Creatief Europa aanzienlijke steun verleend aan Oekraïne. In het kader van het onderdeel Cultuur werden twee speciale oproepen gelanceerd — 5 miljoen EUR in 2022 en 7 miljoen EUR in 2025 — om Oekraïense culturele en creatieve organisaties, professionals en kunstenaars te ondersteunen bij het aanpakken van de huidige en toekomstige gevolgen van de Russische aanvalsoorlog, alsook bij het behoud van erfgoed en artistieke prestaties, zowel binnen als buiten Oekraïne, in samenwerking met organisaties uit andere landen van Creatief Europa. Naast deze oproepen hebben Oekraïense organisaties sinds 2022 7,64 miljoen EUR verkregen via andere acties in het kader van Creatief Europa, waaronder Europese samenwerkingsprojecten voor de verspreiding van Europese literaire werken. Daarnaast heeft Culture Moves Europe (2022-2025) meer dan 700 000 EUR aan mobiliteitsbeurzen toegekend aan 360+ Oekraïense kunstenaars en culturele professionals.

⁶⁸ [Recommendations from the European Commission-led expert group on the safeguarding of cultural heritage in Ukraine — Bureau voor publicaties van de Europese Unie.](#)

Alle lidstaten hebben verschillende ondersteunende initiatieven genomen om het cultureel erfgoed van Oekraïne in stand te houden, voornamelijk via financiering, maar ook via technische samenwerking. Voortbouwend op deze inspanningen heeft de Commissie tijdens de conferentie over het herstel van Oekraïne in juli 2025 de Team Europa-aanpak voor cultureel erfgoed in Oekraïne gelanceerd. De Team Europa-aanpak omvat nu 76 acties van 24 lidstaten⁶⁹ en de Commissie, alsook toezeggingen van de lidstaten aan het Oekraïens fonds voor cultureel erfgoed. Het proces werd in 2025 op verzoek van Oekraïne door Aliph ontwikkeld en kreeg technische steun van de Commissie, onder meer via de in mei 2025 gepubliceerde “Case Studies on Cultural Heritage Funds in Europe”⁷⁰.

21) De rol van cultuur en culturele professionals bij de bevordering en verdediging van de democratie en de mensenrechten in een kwetsbare context

In de conclusies van de Raad over een strategische aanpak van de EU voor internationale culturele betrekkingen en een actiekader (goedgekeurd door de Raad Buitenlandse Zaken op 8 april 2019)⁷¹ wordt de noodzaak erkend van een horizontale aanpak van cultuur, waarbij ernaar wordt gestreefd de doeltreffendheid en het effect van het buitenlands beleid van de EU te versterken door internationale culturele betrekkingen in haar instrumenten te integreren. Dit vereist een betere beleidscoördinatie tussen de directoraten-generaal van de Commissie, de lidstaten en culturele organisaties, onder meer de gezamenlijke ontwikkeling van lokale strategieën door de EU-delegaties, de EU-lidstaten en de Commissie. De samenwerking op cultureel gebied is de gemeenschappelijke waarden en de unieke culturele diversiteit van Europa blijven bevorderen, als hoeksteen van de wereldwijde invloed van de EU met betrekking tot eerlijke, gelijkwaardige en langdurige partnerschappen.

In juni 2024 werd een workshop getiteld “Unity in Cultural Diversity: a workshop on artistic freedom, human rights and the role of international cultural relations in Europe and beyond” in Brussel georganiseerd door het platform voor culturele betrekkingen op verzoek van de Europese Dienst voor extern optreden. Vijftien sprekers van de EU-instellingen en vertegenwoordigers van de lidstaten en het maatschappelijk middenveld bespraken het belang van het ondersteunen van artistieke vrijheid in de krimpende maatschappelijke ruimte, het benutten van culturele diversiteit voor dialoog en veerkracht, de impact van politieke dynamiek op internationale culturele betrekkingen en fragiele contexten en de uitvoering van projecten.

Tijdens het door het Sloveense voorzitterschap georganiseerde evenement “Future Unlocked!” (12-15 september 2021) is gedebatteerd over de culturele en creatieve sectoren als actoren van verandering. Het door het Ministerie van Buitenlandse Zaken georganiseerde evenement was een samensmelting van de conferentie op hoog niveau over cultuur in buitenlandse betrekkingen, Creative Forum Ljubljana, de European Creative Industries Summit (Europese top over creatieve sectoren) en een bijeenkomst van hoge ambtenaren over internationale culturele betrekkingen. De geografische reikwijdte omvatte ook de Westelijke Balkan, het zuidelijke Middellandse Zeegebied en Afrika.

De lidstaten hebben deze kwestie voornamelijk aangepakt door middel van gefinancierde initiatieven. Deze omvatten onder meer financiering voor culturele ngo-projecten waarbij kunstenaars in ballingschap uit Rusland en Belarus betrokken zijn, subsidies voor Oekraïense kunstenaars en programma's van cultuurraden ter bevordering van artistieke vrijheid, cultureel ondernemerschap en sociale inclusie in kwetsbare contexten.

5. VOORUITBLIK: HET VOLGENDE WERKPLAN VOOR CULTUUR

In dit snel veranderende (geo)politieke en mondiale landschap is cultuur naar voren gekomen als een strategische kracht voor een democratisch, veerkrachtig en concurrerend Europa, geworteld in onze gedeelde waarden, artistieke vrijheid en grondrechten. Toch worden de culturele en creatieve sectoren geconfronteerd met dringende uitdagingen, van AI en digitale ontworping tot economische

⁶⁹ AT, BE, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SI, SK, SE

⁷⁰ Europese Commissie: Directoraat-generaal Onderwijs, Jongerenzaken, Sport en Cultuur, European Expert Network on Culture, *Case studies on cultural heritage funds in Europe*, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2025, <https://data.europa.eu/doi/10.2766/1231060>.

⁷¹ [Conclusies van de Raad over een strategische aanpak van de EU voor internationale culturele betrekkingen en een actiekader](#).

instabiliteit en sociale dynamiek. Europa moet de positie van deze sectoren versterken zodat zij zich kunnen aanpassen, kunnen innoveren en tot bloei kunnen komen en klaar zijn voor de toekomst.

Deze visie is verankerd in het **cultuurkompas 2025 voor Europa**, waarmee de Commissie een ambitieus strategisch EU-kader voor beleidsvorming heeft vastgesteld. Het kompas bevat belangrijke richtsnoeren om de culturele en creatieve sectoren te ondersteunen en te versterken en om cultuur in alle beleidsmaatregelen te integreren. Het kompas wordt ondersteund door concrete vlaggenschipinitiatieven — waarvan er vele al opgestart zijn — en biedt een basis voor beleidsambities op lange termijn.

De **gezamenlijke verklaring van 2026 “Europa voor cultuur – cultuur voor Europa”**⁷², een tripartiet politiek akkoord tussen het Europees Parlement, de Raad en de Commissie, bouwt hierop voort en ook op de verwezenlijkingen van de werkplannen voor cultuur. Deze verklaring bevat gedeelde verbintenissen en leidende beginselen voor prioritaire gebieden van samenwerking op EU-niveau op het gebied van cultuur, met volledige inachtneming van de bevoegdheden van de lidstaten. De verklaring, die door alle drie de instellingen wordt onderschreven, versterkt de strategische koers van het kompas en biedt een gemeenschappelijk referentiepunt voor de toekomst.

Het volgende meerjarige **werkplan voor cultuur voor de periode na 2026** biedt nu een belangrijke kans om deze collectieve visie en politieke consensus om te zetten in gerichte, impactvolle en tijdgebonden acties. Door het werkplan nauw af te stemmen op de nieuwe strategische basis waarin het kompas en de gezamenlijke verklaring voorzien, kan het de beleidscoherentie verder verbeteren en de complementariteit met bestaande of geplande initiatieven bevorderen. Door de nadruk te leggen op de **meest urgente thema's en concrete realiseerbare maatregelen** kan het werkplan een doeltreffende samenwerking op het gebied van cultuur tussen de lidstaten op EU-niveau stimuleren.

Deze zienswijze wordt ondersteund door de bevindingen van de enquête. Verscheidene lidstaten hebben de noodzaak van een samenhangend, complementair en efficiënt gestructureerd werkplan benadrukt, dat voortbouwt op eerdere resultaten. De Commissie beveelt daarom **een beter toegespitste en meer actiegerichte aanpak** voor de volgende cyclus aan, waarbij een buitensporig aantal onderwerpen wordt vermeden om overbelasting van de agenda te voorkomen en een haalbare uitvoering door de lidstaten en de Commissie te waarborgen. De werkmethoden moeten zorgvuldig worden afgestemd op het onderwerp en de doelstelling, waarbij de administratieve lasten tot een minimum worden beperkt. De lidstaten hebben soortgelijke bezorgdheden geuit en de noodzaak van focus en efficiëntie benadrukt.

De **thema's die de lidstaten het meest relevant achten voor het toekomstige werkplan** stemmen grotendeels overeen met de prioriteiten van het cultuurkompas en de gezamenlijke verklaring. In de reacties werd ook gewezen op een voorkeur voor continuïteit, terwijl de focus werd aangepast aan de hedendaagse uitdagingen. De belangrijkste prioriteiten voor het volgende werkplan, die ook door de ministers van Cultuur zijn geformuleerd in hun oriënterend debat tijdens de Raad Onderwijs, Jeugdzaken, Cultuur en Sport op 12 mei 2026, kunnen als volgt worden samengevat:

- **AI en de culturele en creatieve sectoren**, gezien de rol van AI bij het versterken van het Europese concurrentievermogen, de noodzaak om de invoering van nieuwe technologie in evenwicht te brengen met het behoud van culturele en taalkundige diversiteit en de rechten van makers, alsook de gevolgen van AI voor cultuur op het gebied van ethische, juridische en transparantieregels. In het licht hiervan bereidt de Commissie een specifieke AI-strategie voor, die naar verwachting in 2027 zal worden vastgesteld. Het volgende werkplan biedt de lidstaten de mogelijkheid om aanvullende maatregelen op te nemen om uitwisselingen over nationale initiatieven te vergemakkelijken, alsook specifieke activiteiten om gevolg te geven aan de aanbevelingen van de studie over de vindbaarheid van diverse Europese culturele inhoud in de digitale omgeving.
- **Crisisparaatheid, veiligheid en veerkracht in en door cultuur**, met inbegrip van vredesopbouw en de bescherming en instandhouding van cultureel erfgoed, worden steeds

⁷² Ondertekend op 18 juni 2026. PB C, C/2026/3440; 25.6. 2026, [EUR-Lex — C_202603440 — NL — EUR-Lex.](#)

belangrijker. De urgentie van dit onderwerp wordt nog vergroot door geopolitieke instabiliteit en opkomende conflicten, klimaatverandering en extreme weersomstandigheden. Zoals verder wordt bevestigd door de lopende beleidswerkzaamheden in het kader van de EU-strategie voor een paraatheidsunie⁷³, waarin cultureel erfgoed wordt aangemerkt als een van de 19 vitale maatschappelijke functies, moeten ad-hoccoördinatiemechanismen op lokaal, regionaal en EU-niveau worden ontwikkeld en versterkt, naast brede voorlichting en bewustmaking van het maatschappelijk middenveld. Om deze doelstellingen te verwezenlijken, is de Commissie van mening dat het volgende werkplan een aanzienlijke meerwaarde biedt door de nadruk te leggen op risicoparaatheid voor cultureel erfgoed, als aanvulling op de inspanningen van de lidstaten door middel van meer coördinatie en het delen van expertise, onder meer door gebruik te maken van de lessen die zijn getrokken uit conflict- en crisiscontexten, met name in Oekraïne. Ondertussen blijft cultuur van essentieel belang voor het bevorderen van sociale cohesie en veerkracht, met name bij het aanpakken van mondiale uitdagingen. Digitale middelen, zoals digitale bewaring en 3D-digitalisering, kunnen een belangrijke rol spelen, terwijl uitwisseling tussen generaties kan bijdragen tot de bescherming van immaterieel erfgoed en traditionele ambachten.

- **Toegang tot cultuur en cultureel erfgoed** blijft van cruciaal belang, met name in achtergestelde gebieden, voor personen met een handicap en voor kansarme of gemarginaliseerde gemeenschappen. Dit omvat het versterken van culturele participatie en het benutten van culturele infrastructuur, zoals bibliotheken, musea en culturele centra, als ruimten voor betrokkenheid in de nabijheid en als aanjagers van lokale, regionale en territoriale ontwikkeling. Het goed gedocumenteerde belang van culturele toegang voor democratische participatie, evenals individueel en maatschappelijk welzijn, zorgt ervoor dat het onderwerp hoog op de agenda blijft staan. In dit verband zal de Commissie tegen 2028 EU-richtsnoeren inzake cultuur voor gezondheid en welzijn voorstellen. Dit proces vereist een sterke betrokkenheid en samenwerking tussen de lidstaten. Het volgende werkplan kan hieraan een zinvolle bijdrage leveren. Om de toegang van jongeren tot cultuur en erfgoed te verbeteren, is er bovendien ruimte voor het delen van beste praktijken en het aanpakken van uitdagingen tussen de lidstaten in verband met regelingen voor cultuurpassen die op nationaal, regionaal, lokaal of grensoverschrijdend niveau worden uitgevoerd.
- **Strategische investeringen in cultuur en innovatieve financieringsinstrumenten** zijn van essentieel belang om de middelenbasis van de culturele en creatieve sectoren uit te breiden en het potentieel van cultuur bij het aanpakken van de uitdagingen van vandaag en morgen te ontsluiten. Instrumenten zoals gemengde financiering, publiek-private partnerschappen, filantropie en belastingprijkkels kunnen verder worden onderzocht en ontwikkeld. Toekomstige samenwerking op EU-niveau in het kader van het volgende werkplan zou een belangrijke rol kunnen spelen bij het verstrekken van richtsnoeren, het delen van kennis en het uitwisselen van goede praktijken, met name gezien de uiteenlopende nationale financieringsmodellen en ervaringen. Deze uitwisseling kan ook betrekking hebben op de lessen die zijn getrokken uit het gebruik van de herstel- en veerkrachtfaciliteit en steun in het kader van het cohesiebeleid (met inbegrip van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling) voor cultuur, met name om mogelijke toekomstige culturele investeringen in de voorgestelde nationale en regionale partnerschapsplannen te inspireren.
- **Het waarborgen van de artistieke vrijheid** heeft een prominente plaats gekregen in de discussie op EU-niveau, met een groeiende consensus over de cruciale rol ervan in democratische en open samenlevingen. In het kader van het huidige werkplan komt dit tot uiting in de werkzaamheden van de Raad met betrekking tot de rol van cultuur voor de democratische veerkracht. In de EU is de bescherming van de vrijheid van kunstenaars en cultuurwerkers om zonder censuur of intimidatie te creëren en hun mening over kwesties van algemeen belang te geven, een collectieve verantwoordelijkheid. Het volgende werkplan biedt een kans om voort te bouwen op deze vooruitgang en de artistieke vrijheid te bevorderen, niet alleen als hoeksteen van onze democratieën maar ook als een fundamentele arbeidsvoorwaarde die een bloeiend en divers cultureel landschap mogelijk maakt.

⁷³ [JOIN\(2025\) 130 final](#).

- **Het verbeteren van de arbeidsomstandigheden** voor kunstenaars en professionals uit de culturele sector, blijft samen met de vrijheid van artistieke expressie een belangrijke prioriteit die in het volgende werkplan moet worden overgenomen en verder moet worden ontwikkeld. Zo kan worden voortgebouwd op de reeds bereikte resultaten en kunnen inzichten uit de lopende werkzaamheden in het kader van het cultuurkompas worden overgenomen, met name in het komende verslag over de stand van zaken van cultuur en het EU-handvest van kunstenaars.
- **De internationale culturele betrekkingen van de EU** blijven een belangrijk werkteerrein op EU-niveau, met ruimte voor het bevorderen van samenhang, strategische afstemming en effectieve uitvoering van culturele samenwerking met partnerlanden. Zoals benadrukt in de recente open coördinatiemethode over dit onderwerp, zijn duidelijkere geografische en thematische prioriteiten nodig om versnipperde benaderingen tussen instrumenten en projecten te voorkomen. Voor het volgende werkplan zou een eerste stap een uitgebreide studie of het in kaart brengen van bestaande associatie- en partnerschapsovereenkomsten kunnen zijn, met de nadruk op hun culturele clausules, naast verbeterde mechanismen voor informatie-uitwisseling met de lidstaten. Dit zou een meer strategische afstemming in toekomstige onderhandelingen mogelijk maken, waarbij ervoor wordt gezorgd dat culturele bepalingen zowel de EU-doelstellingen als de realiteit van de betrokkenheid van de lidstaten in partnerlanden weerspiegelen, terwijl het effect van deze bepalingen wordt versterkt met volledige inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel. Bovendien steunt de Commissie de aanbeveling van de OCM-groep (open coördinatiemethode) om de continuïteit van de vergaderingen van hoge ambtenaren te verbeteren en deze af te stemmen op bredere strategische prioriteiten.

In het licht van het bovenstaande zou het volgende werkplan de **voortgang kunnen consolideren en de lopende werkstromen kunnen versterken, en tegelijkertijd nieuwe prioriteiten op flexibele wijze kunnen aanpakken** en versnippering of dubbel werk kunnen voorkomen. Door nauw samen te werken kunnen de lidstaten en de Commissie gedeelde prioriteiten omzetten in tastbare, duurzame beleidsresultaten op zowel EU- als nationaal niveau.

BIJLAGE: Enquête over de uitvoering van het werkplan voor cultuur 2023-2026 — Analyse van de antwoorden van de EU-lidstaten

BIJLAGE

Indicatief tijdschema van het EU-werkplan voor cultuur 2023-2026

Methode

Tussen 3 februari 2026 en 19 maart 2026 is een gerichte enquête onder de EU-lidstaten gehouden over de uitvoering van het EU-werkplan voor cultuur 2023-2026. De enquête werd verspreid onder alle 27 EU-lidstaten en er werden 26 antwoorden ontvangen. De vragenlijst was bedoeld om zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens te verzamelen over de beoordeling door de lidstaten van het huidige werkplan, de uitvoering ervan, de bijdrage ervan aan de nationale beleidsvorming, de geschiktheid van de werkmethoden en de prioriteiten voor een mogelijk volgend werkplan in het licht van het cultuurkompas voor Europa en het ontwerp van gezamenlijke verklaring “Europa voor cultuur – cultuur voor Europa”.

De vragenlijst bestond uit een combinatie van gesloten en open vragen. De vragenlijst omvatte schaalvragen (met vier verschillende opties), ja/nee-vragen, vragen waarbij meerdere keuzes mogelijk zijn en open vragen die de lidstaten in staat stelden beoordelingen uit te leggen, voorbeelden te geven en prioriteiten in meer detail vast te stellen. De enquête had betrekking op vijf brede gebieden: i) een algemene beoordeling van de relevantie en de uitvoering van het werkplan; ii) de bijdrage ervan aan de beleidsontwikkeling in de lidstaten met betrekking tot de 21 thema's en acties; iii) de beoordeling van de werkmethoden, met inbegrip van de open coördinatiemethode (OCM), verspreiding en werkafspraken; iv) overwegingen over prioriteiten voor het volgende werkplan, met inbegrip van thematische en mogelijke sectorale prioriteiten; en v) slotopmerkingen.

De analyse combineerde een beschrijvend overzicht van de kwantitatieve antwoorden met een thematische beoordeling van het kwalitatieve materiaal. De antwoorden op de gesloten vragen werden gebundeld om algemene patronen in de beoordelingen en voorkeuren van de lidstaten vast te stellen. De antwoorden op de open vragen werden geëvalueerd om terugkerende thema's, illustratieve voorbeelden en verklaringen van beoordelingen of prioriteiten vast te stellen. De op basis van de enquêtegegevens geproduceerde cijfers zijn in deze bijlage opgenomen.

De voorlopige bevindingen van de analyse van de enquête werden op 27 maart 2026 gepresenteerd aan het Comité culturele zaken van de Raad in Brussel, waar de lidstaten feedback konden geven over de eerste resultaten. Deze feedback vormde de basis voor de verdere verfijning van de in dit verslag gepresenteerde analyse.

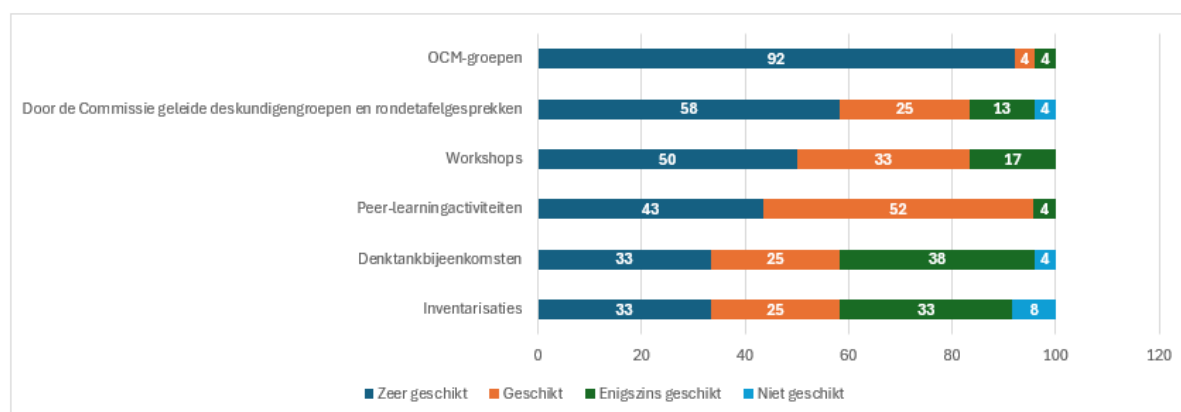
Analyse van de antwoorden van de EU-lidstaten

Grafiek 1: Algemene beoordeling van het EU-werkplan voor cultuur 2023-2026 en de uitvoering ervan (rangschikking van de lidstaten van de volgende stellingen) (%)

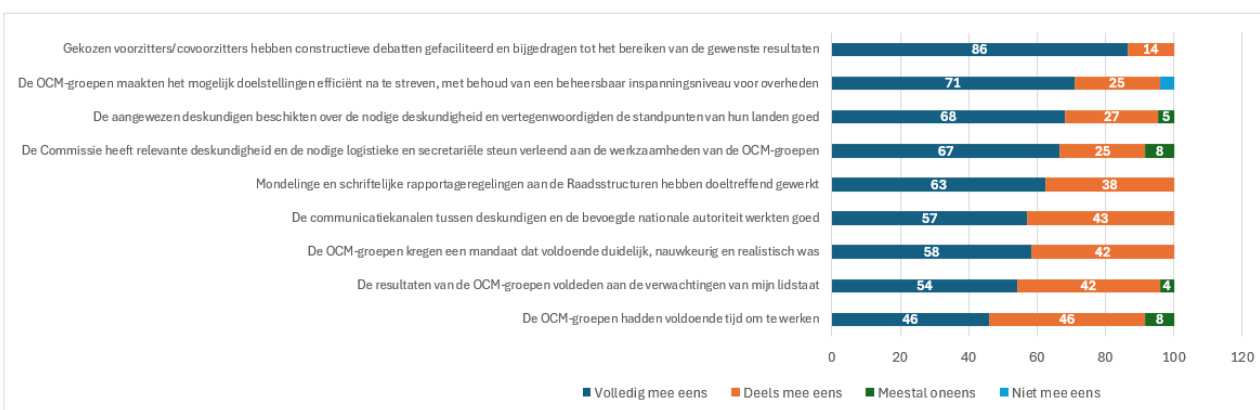
Bron: Enquête voor de lidstaten over het EU-werkplan voor cultuur 2023-2026, gegevens verzameld door Panteia, 2026

Grafiek 2: Hoe geschikt acht u de volgende werkmethode om de ambities van het werkplan te realiseren? (%)

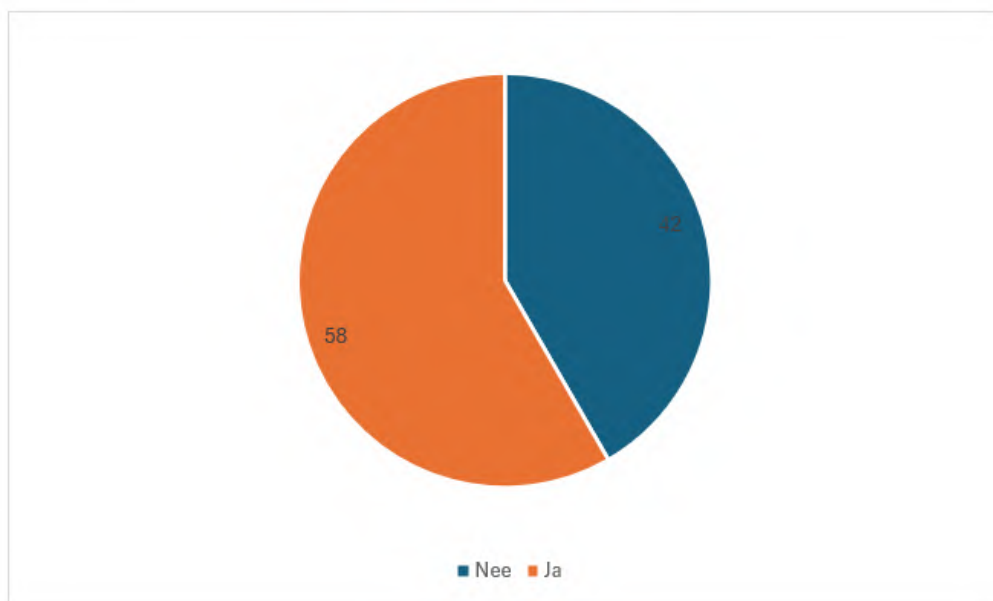
Bron: Enquête voor de lidstaten over het EU-werkplan voor cultuur 2023-2026, gegevens verzameld door Panteia, 2026

Grafiek 3: Hoe beoordeelt u de volgende stellingen over werkafspraken en prestatieaspecten met betrekking tot de groepen van de open coördinatiemethode (OCM)? (%)

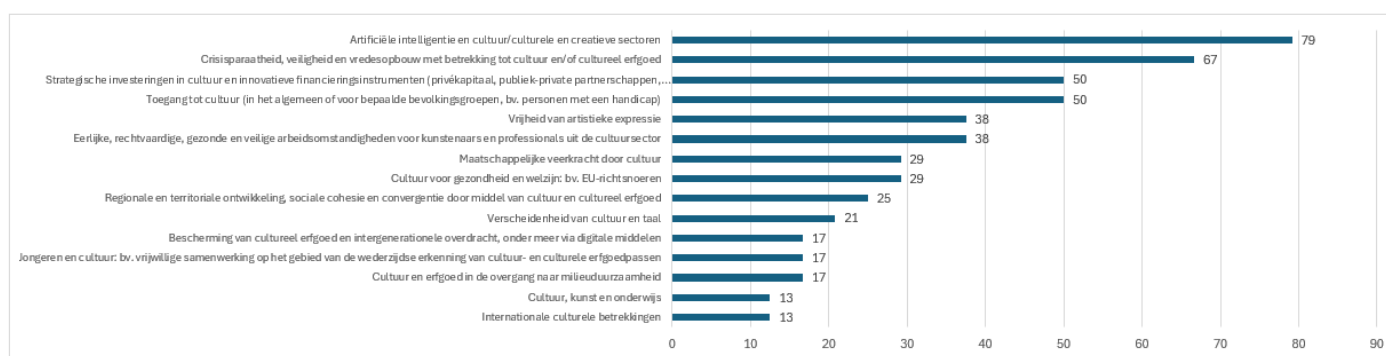
Bron: Enquête voor de lidstaten over het EU-werkplan voor cultuur 2023-2026, gegevens verzameld door Panteia, 2026

Grafiek 4: Vindt u dat het volgende EU-werkplan moet leiden tot discussies over specifieke culturele en creatieve sectoren? (%)

Bron: Enquête voor de lidstaten over het EU-werkplan voor cultuur 2023-2026, gegevens verzameld door Panteia, 2026

Grafiek 5: Welke thema's zou u in het volgende werkplan prioriteit geven?* (% geselecteerd)

(*) Opmerking: De lidstaten kunnen maximaal vijf thema's prioriteit geven

Bron: Enquête voor de lidstaten over het EU-werkplan voor cultuur 2023-2026, gegevens verzameld door Panteia, 2026